

СТЕНОГРАМА

слухань у Комітеті з питань правової політики на тему: "Механізм забезпечення ефективності примусового виконання судових рішень"

05 грудня 2023 року

Модератор засідання – заступник голови Комітету БОЖИК В.І.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Доброго дня, шановні колеги! Будемо розпочинати. Я вітаю всіх вас на слуханнях Комітету з питань правової політики, всіх учасників, запрошених. Сьогодні у нас дуже важлива тема: "Механізм забезпечення ефективності примусового виконання судових рішень". Комітетом були раніше розіслані запрошення з пропозицією щодо виступів, і в чаті ви можете побачити і склад виступаючих, і відповідні теми.

Наразі я запрошую до слова голову Комітету з питань правової політики Дениса Маслова.

МАСЛОВ Д.В. Дякую, Валерій Іванович.

Шановні колеги, оскільки в мене вітальне слово за програмою стоїть, то я перш за все вітаю всіх присутніх, хто сьогодні зібрався, дійсно, як правильно сказав Валерій Іванович Божик, на важливому заході. Комітетські слухання, вони не так часто проводяться і проводяться вони саме по серйозних комплексних темах. Для чого проводяться ці комітетські слухання? Для того, щоб ми мали можливість заслухати всіх учасників, всіх стейкхолдерів відповідної тематики і почути і про ті проблеми, які існують в цій галузі, і про можливі рішення, які можуть бути напрацьовані разом із вами нашим Комітетом з питань правової політики, що потім може вилитися у певні законодавчі кроки.

Передусім я б хотів подякувати всім тим, хто тісно співпрацює з комітетом в питанні виконання судових рішень, це і нашим міжнародним партнерам, і європейським інституціям, і Європейській комісії, і Раді Європи, і проекту Pravo-Justice, і нашим партнерам зі Сполучених Штатів Америки так само, і також Асоціації приватних виконавців, яка тісно з нами співпрацює, звичайно, Міністерству юстиції України, які тісно співпрацюють із комітетом і відповідають за цей напрямок державної політики разом із нами, разом із парламентом і разом із комітетом.

Як ви знаєте, колеги, 8-го числа був звіт Європейської комісії щодо можливості розпочати процес перемовин з Європейським Союзом. Це був знаковий історичний крок, я сподіваюсь, що невдовзі ми отримаємо чергові позитивні новини вже від Європейської ради щодо можливості відкриття перемовного процесу. І як, я впевнений, всі ви знаєте, в

тому числі в звіті Європейської комісії є частина, яка присвячена в тому числі і виконанню рішень національних судів, і виконанню рішень Європейського суду з прав людини. Тут я дякую нашим партнерам з Європейської комісії і Ради Європи за те, що в цьому звіті, окрім наголошення на тих проблемах, які об'єктивно існують, все ж таки зазначено що Європейська комісія Ради Європи чудово розуміє ті виклики безпрецедентні, з якими під час війни стикається Україна, і що навіть незважаючи на це, і наш Комітет з питань правової політики, і уряд, і парламент в цілому продовжують втілювати кроки, які є можливими на даному етапі для того, щоб покращити стан виконання рішень національних судів і відповідно вирішувати проблематику великої кількості рішень Європейського суду з прав людини, які все ще очікують на своє виконання.

І як зауважено в звіті, в тому числі і ті кроки, які здійснив і парламент, здебільшого це були законопроекти нашого Комітету з питань правової політики, і той, який був в квітні прийнятий, що стосувався і передачі виконавчих проваджень, заміни, той законопроект, який був розроблений в тісній співпраці із Асоціацією приватних виконавців, із Міністерством юстиції України. І також зазначено про те, що зареєстрований законопроект про судовий контроль за виконанням рішень судів, і ми тут теж дуже плідно співпрацювали із Радою Європи, сподіваюся, що парламент все ж таки його прийме, цей законопроект. Все, що стосується нашого комітету, ми точно зробимо. Як ви знаєте, у нас на розгляді знаходиться інший великий законопроект, який стосується мандату і приватних виконавців, і зміни процедур виконавчого провадження. Як зазначено в звіті Європейської комісії, уряд має відновити зусилля, де можливо в нинішньому контексті ще здійснити ті дії, які покращують ефективність системи виконання судових рішень, адже ми чудово з вами розуміємо, що виконання судових рішень є і частиною судового процесу, і є, власне, частиною здійснення правосуддя.

Я дякую членам нашого комітету. Коли ми обговорювали один із законопроектів, члени комітету висловили своє бачення, що тематика виконання судових рішень вона є надзвичайно важливою і є комплексною, і тому обговорювати її в межах окремого законопроекту точно недостатньо, і для цього є необхідним провести саме комітетські слухання. І тому за ініціативою членів Комітету з питань правової політики було вирішено провести саме комітетські слухання. Підготовку і модерацію, організацію цих комітетських слухань і проведення було доручено заступнику голови комітету Валерію Івановичу Божику, який предметно займається тематикою виконання судових рішень у нас у комітеті.

Я дякую, Валерію Івановичу, вам особисто за те, що ви в досить короткий строк змогли підготувати проведення таких слухань. І сподіваюся сьогодні на плідну нашу роботу, наслідком якої стануть і рекомендації комітету, і відповідне втілення, активізація законопроектів, законопроектних процедур.

Наостанок єдине, що мені хотілось би сказати, що, чесно кажучи, і члени комітету, і я особисто ми дуже хотіли, щоб такі комітетські слухання проводились не онлайн, а проводились офлайн, щоб ми могли бачити один одного, спілкуватися. Але всі ми з вами розуміємо, що є складність із забезпеченням безпеки, тому прошу розуміти це, і вимушені проводити цей захід все ж таки онлайн, але від цього, я прошу, щоб у нас з вами не втратилась змістовність і ефективність цього заходу. Я щиро на це сподіваюсь. Тому всім плідної роботи сьогодні і дякую всім, хто доєднався і хто ще буде виступати.

Валерій Іванович, передаю модераторію вам. Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Починаємо тоді, колеги, працювати. І на початку я би хотів наголосити на кількох питаннях. На жаль, скоріше, на жаль, актуальність обговорення цих проблем – виконання судових рішень, у нас залишається ще досить високою. Я хочу нагадати учасникам, більшість, мабуть, і брали участь, 15 жовтня 2020 року нашим комітетом проводились слухання на аналогічну тему щодо виконання судових рішень як гарантії дієвості судового захисту. І за результатами були вже ухвалені відповідні рекомендації. Але слід констатувати, що частина цих рекомендацій так і залишилась нереалізованою.

Не варто зараз зупинятися на конкретних проблемних питаннях, чому так, оскільки в кожному випадку на це впливали різні чинники. На сьогодні виконання судових рішень, незважаючи на низку змін процедури, запровадження, зокрема, інституту приватних виконавців, все ще залишаються досить проблемним етапом судового провадження. І певні негативні тенденції у виконанні судових рішень є прикладом системної проблеми, і ефективний засіб спосіб вирішення, на жаль, будемо відверті, ми в рамках реформування ДВС поки що знайдено не було.

Тому, як відомо, робочою групою по опрацюванню законопроектів щодо удосконалення примусового виконання судових рішень на базі комітету проводиться досить суттєва робота щодо підготовки нового законопроекту про виконавче провадження, який би передбачав саме комплексний підхід вдосконалення органів системи примусового виконання судових рішень, а також судового контролю.

На жаль, повномасштабне вторгнення Російської Федерації в Україну призвело до вимушеної перерви щодо прийняття нового системного Закону "Про виконавче

провадження". Ви знаєте, що він був пропрацьований робочою групою, зареєстрований. Але водночас ті звернення, ті аналітичні матеріали, що надходять до нашого комітету, свідчать про те, що роботу слід продовжувати, слід шукати шляхи покращення ефективності діяльності органів та осіб, які здійснюють примусове виконання рішень саме з урахуванням вже тих реалій, в яких живе країна станом на сьогоднішній день.

Неодноразово наголошували, що розбудова ефективної системи виконання судових рішень є безумовним механізмом утвердження принципу верховенства права. І відповідно сьогоднішнє обговорення проблематики механізмів забезпечення ефективності примусового виконання рішень має стати важливим етапом щодо вжиття подальших кроків для забезпечення ефективності механізмів виконання судових рішень.

Тому я сподіваюсь на плідну співпрацю і на випрацювання за наслідком сьогоднішнього заходу дієвих рекомендацій, які стануть підґрунтям для подальшого розвитку законодавчої бази.

Я би пропонував, колеги, комітетські слухання мають трішки інший формат, ніж робота в робочій групі чи засідання комітету. Тут більш важливо підняти проблематику, донести позицію, почути один одного. Я би пропонував кожному доповідачу (в групі там є план) десь орієнтуватися на 5-7 хвилин. Я розумію, що це мало, але хотілося би всіх почути.

Тоді починаємо працювати. І до слова я запрошую Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини Дмитра Лубінця. Прошу, пане Дмитре.

ЛУБІНЕЦЬ Д.В. Доброго дня, шановні колеги, шановні колежанки. Колеги, я не буду витратити час на окреслення питання, наскільки воно важливе. Скажу відверто, що постійно у нас піднімається питання на міжнародних майданчиках щодо проблеми України виконання судових рішень. Неодноразово на це звертає увагу і Конституційний Суд України, і я, коли зустрічаюсь з міжнародними партнерами, в тому числі які зараз працюють по питанню євроінтеграційних процесів нашої держави, в тому числі піднімають переді мною питання, як я захищаю права наших громадян на виконання рішень національних судів, окреме питання – це рішення Європейського суду з прав людини. Але у нас статистика дуже погана і як по виконанню національних судів, так і, мені здається, що по невиконанню рішень ЄСПЛ Україна займає там, входить в топ 3 серед усіх країн.

Що ми робимо? За період, за поточний рік я отримав 223 звернення щодо оскарження рішень дій або бездіяльності державного виконавця та інших посадових осіб державної виконавчої служби, 62 звернення щодо оскарження рішень дій або

бездіяльності приватного виконавця і 242 звернення, що направлено на зняття арешту, накладеного на кошти та майно. Написав 429 листів у першу чергу на Міністерство юстиції України.

Тепер переходимо до конкретики. Щодо проблем, пов'язаних із діяльністю приватних виконавців. Я не скажу, що це на першому місці, в порівнянні з державними виконавцями, то приблизно в три рази більше скаржаться на бездіяльність державних виконавців чим приватних виконавців. Але я вирішив почати саме з цього питання, що, на мій погляд, ми як держава запустили новий інструментарій виконання рішення судів, а саме інститут приватних виконавців. Але був прийнятий закон і внаслідок дії норми Прикінцевих та перехідних положень Закону України "Про органи та осіб, які здійснюють промислове виконання судових рішень і рішень інших органів" було призупинено на час дії воєнного стану планових та позапланових перевірок приватних виконавців.

Як результат, у мене по питанню діяльності приватних виконавців завжди приходиться одна та сама відповідь з Мін'юсту, що у нас зараз перевірки призупинені на підставі цього закону. Я навіть цю рекомендацію писав в щорічній доповіді, за яку дякую шановним народним депутатам, вперше з 2011 року щорічна доповідь була розглянута в стінах українського парламенту, і 318 шановних народних депутатів за неї проголосували. Нарешті я побачив, що на виконання цієї рекомендації Мін'юст повідомив, що він приготував законопроект щодо внесення змін до цього закону України. І користуючись нагодою, прошу, щоб ця рекомендація, саме на мій погляд, один з інструментаріїв впливу на дієве виконання рішень приватних виконавців було враховано, зазначено як результат сьогоднішніх комітетських слухань.

Наступне. Виконання рішень судів щодо стягнення на боржників і накладення арешту на банківські рахунки. Я вас хочу проінформувати, шановні народні депутати, що у нас інколи проходять місяці, інколи навіть роки, я не буду зупинятись на конкретних прикладах, поки банківська установа визначить таким чином, що можна з цього рахунку знімати, стягувати кошти. Це фактично рішення, яке може банк або банківська установа прийняти за один день. Знову ж таки не хочу зупинятись на конкретних прикладах, але у нас є приклади банків, які це рішення приймають роками. Також прошу, щоб це було враховано як результат комітетських слухань.

Моя пропозиція. З метою оперативного вирішення питання реалізації та отримання громадянам в умовах воєнного стану можливості користуватись належними грошовими коштами доцільно внести доповнення до положень пункту 10.2 розділу XIII "Перехідних та прикінцевих положень" Закону України "Про виконавче провадження", якими

визначити конкретний термін виконання банківськими установами Постанови державного, приватного виконавця про визначення поточного рахунку фізичної особи-боржника у банку для здійснення видаткових операцій. Хай це буде місяць, але щоб це було чітко зазначено в законі. Хоча я вважаю, що це можна робити і набагато швидше.

Наступне, про що хотів сьогодні сказати. Це все ж таки шукати баланс і врахувати, що держава знаходиться в умовах міжнародного воєнного конфлікту, фактично в умовах війни, і одну категорію наших громадян України треба додатково захищати – це військові. В той час, поки вони знаходяться на передовій, а також якщо вони знаходяться в полоні, щоб у них була можливість реагувати якимось чином на стягнення щодо їхнього майна, щодо їхніх рахунків, поки вони не можуть фізично захищати свої права. Я розумію, що це якраз не корелюється з нашим сьогоднішнім питанням, бо з одного боку, нам треба сьогодні знайти механізм, як максимально швидко виконувати рішення судів, а з іншого боку, я вирішив сьогодні підняти це питання, що коли у нас є рішення судів стягнення... У нас є такі випадки, є звернення родичів, коли надходить стягнення на заробітну плату військовослужбовця, а він знаходиться в полоні, це фізично він не може вчиняти будь-яких дій щодо погашення цього боргу або якоїсь комунікації з виконавчими службами.

І останнє, про що хотів сказати. Я розумію, що знову ж таки в умовах війни ця рекомендацій прозвучить, напевно, може навіть наївно, але зверніть увагу, що основне питання щодо невиконання рішень судів ЄСПЛ, національних, особливо в частині Пенсійного фонду України – це недостатньо фінансових ресурсів, коштів Державного бюджету України. Якщо я вам скажу, що кожного дня я отримую звернення щодо порушення прав на отримання пенсій або інших видів соціальної допомоги з боку державних органів, я їх розписую і я розумію, що я їх розписую на Мінфін, Пенсійний фонд України, Мінсоц. Я розумію, що мені знову ж таки прийде одна-єдина відповідь: ми не можемо виконати це рішення суду, бо в нас недостатньо фінансових ресурсів, чекайте. Скаржника записали в якусь чергу.

Наскільки мені відомо, то станом на зараз, я можу помилятися в цифрах, але наскільки я пам'ятаю, для того, щоб виконати всі рішення судів національних і ЄСПЛ тільки по Пенсійному фонду України, нам треба приблизно 12 мільярдів гривень. А в нас в рік ми закладаємо на виконання, на цю програму 100 мільйонів. От давайте просто поміркуємо, скільки нам треба часу, щоб виконати всі рішення судів, скільки треба коштів, скільки треба років, якщо ми залишимо тільки 100 мільйонів на виконання цих судів.

А в нас такий як сніжник ком: національний суд прийняв рішення, отримали відповідь, що недостатньо коштів, наступний крок, що робить громадянин України?

Громадянин України або громадянка України звертаються до ЄСПЛ, і 99,9 відсотка отримують позитивне рішення на свою користь. І окрім того, що треба все рівно повернути ці кошти, треба ще додатково повернути там різні цифри – 3 тисячі євро, 5 тисяч євро. Я зустрічав навіть рішення, де 15 тисяч євро було присуджено. Отже, все рівно треба виконувати це рішення суду вже з більшим фінансовим навантаженням на державний бюджет України.

Окремо в кінці хотів би подякувати за ініціативу проведення таких комітетських слухань українського парламенту. Розуміємо, що дуже важкі питання, але їх треба піднімати, їх треба розглядати і шукати різні механізми вирішення, бо за кожним зверненням до мене, як і до вас, шановні народні депутати, стоїть життя, доля конкретного громадянина України, конкретної громадянки України.

Дуже вам дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, Дмитре Валерійовичу, за таку ґрунтовну інформацію і актуальні рекомендації. Будемо намагатися оптимально їх врахувати. Якщо хтось з наступних доповідачів, чи Мін'юст, чи народні депутати, чи інші учасники зможуть якимось чином відреагувати на те, що повідомив Дмитро Валерійович, тоді, будь ласка.

Зараз я хотів би надати слово представнику Офісу Ради Європи в Україні Ірині Кушнір.

КУШНІР І. Доброго дня! Дякую дуже за запрошення. Дякую за те, що ці комітетські слухання відбуваються, навіть у режимі онлайн, оскільки питання невиконаності і системної проблеми, невиконаності судових рішень – це найбільш така гнітюча і найбільш масштабна проблема з точки зору виконання Україною своїх зобов'язань перед Радою Європи в частині виконання рішень Європейського суду з прав людини.

Перше рішення, яке увійшло в цю групу під славнозвісною назвою Іванов/Бурмич, було постановлено проти України у 2004 році. Тобто Україна вже приблизно 20 років намагається владнати, має намагатися, я б сказала так, має зобов'язання врегулювати систему у виконанні судових рішень і відповідно досягти певних успіхів.

У вересні минулого року Комітет міністрів Ради Європи розглядав це питання на своєму засіданні. І відповідно у нас є остання, така крайня резолюція вереснева, в якій вказано очікування Комітету міністрів, які б кроки Україна мала вжити для виконання цієї групи рішень. І вони мають декілька аспектів.

Перше – це виконання рішень Європейського суду. В цьому аспекті зазначено, що від України очікується внесення змін до законодавства з тим, щоб фінансовий присуд, сатисфакція, присуджена Європейським судом, перебувала на, скажімо так, депозиті Державної виконавчої служби, як зараз це відбувається, більше ніж рік. Оскільки за сучасною системою блокуються або перераховуються кошти на депозит на рахунок Державної виконавчої служби і очікуються певні дії: надання банківських реквізитів від заявника. Але буває так, рішень дуже багато, люди різні, різні обставини у них, і буває так, що заявник виходить за рамки цього річного строку, і відповідно після цього у нього немає шансів далі отримати цю сатисфакцію, оскільки вона повертається, ця сума, повертається до державного бюджету. В зворотному напрямку знову перерахувати до Державної виконавчої служби або якимось іншим шляхом оплатити, виплатити цю суму після річного терміну, в принципі, не існує. Це з приводу виконання саме фінансової частини зобов'язального характеру... зобов'язання за рішенням Європейського суду.

Щодо системи виконання рішень національних судів, постановлених проти держави: державних установ, інституцій та проти державних підприємств і підприємств, які, за практикою Європейського суду, вважаються підконтрольними державі, то тут в резолюції відмічено, перше, що знову порушено питання про мораторій, який є однією з основних причин блокування виконання рішень національних судів.

Я не думаю, що тут потрібно деталізувати, і думаю, що всі, хто зібралися, точно знають про що, про які мораторії йде мова. Ця тема знову прозвучала у вересні на Комітеті міністрів і відповідно вона буде і буде далі порушуватися в діалогах, в дискусіях з представниками України.

Далі. Однією із значних проблем, яка постійно повторюється в документах Комітету міністрів, це відсутність ефективної системи обліку рішень постановами проти держави, державних підприємств, всіх, умовно кажучи, державних суб'єктів як фінансового характеру, так і зобов'язального характеру. Фактично ми спостерігаємо протягом всього цього періоду за контролем з боку Комітету міністрів, ще раз хочу нагадати, це з 2004 року, це те, що Україна, в принципі, не може надати узагальнені статистичні дані щодо всього масиву судових рішень, які підлягають виконанню в межах цієї групи, тобто не всіх загалом, а в межах цієї групи, проти, умовно кажучи, держави.

Ми можемо знати статистичні дані Державного казначейства, Міністерства соціальної політики, але ще є величезна кількість судових рішень зобов'язального характеру, які є у Державної виконавчої служби, і тільки там міститься ця інформація. Так, щоб знати стан справ на сьогодні, на вчора і на завтра і, можливо, з крахуванням цих даних планувати або стратегічно вираховувати, що буде далі, за відсутності такої системи

обліку, в принципі, неможливо. І це проблема на яку постійно вказує Комітет міністрів з проханням-вимогою до України якось розробити цю систему.

План дій, який було затверджено Кабінетом Міністрів України минулого року, це оновлений план дій з урахуванням контексту війни, який було розроблено Міністерством юстиції, затверджено Кабінетом Міністрів, містить, на переконання Комітету міністрів Ради Європи, достатньо об'єктивні причини невиконуваності судових рішень. І відповідно Комітет міністрів закликає вжити активних заходів для впровадження тих кроків, тих заходів, які вказані в цьому плані дій.

Якщо дивитись на систему більш широко, то, звичайно, я тут можу погодитись з тим, що невиконання судових рішень, боржником в яких є держава, це не є фінансовим питанням. Фінансове питання – це тоді, коли є заборгованість, яка посилює і чомусь тимчасово не виплачується, але вона, в принципі, є посилюючою для держави. Тобто необхідно владнати певні питання і відповідно вона може бути виплачена.

Як сказав попередній доповідач, зараз просто навіть складно уявити ті суми заборгованості, які, наприклад, вже виникли у сфері соціальної політики через судові рішення і ще будуть виникати. І відповідно цю заборгованість, в принципі, неможливо виплатити з урахуванням двох-трьох якихось... якогось такого передбачуваного майбутнього.

Відповідно Комітет міністрів вказує в цій вересневій резолюції, на мою пам'ять, вперше про те, що парламент має забезпечити, щоб все законодавство, яке регулює, надає соціальні виплати, соціальні гарантії у фінансовому плані, мають відповідати фінансовим можливостям держави. Оскільки саме з цього такого першого етапу починається накопичення заборгованості спочатку на рівні адміністративних органів, потім це перетворюється в судові рішення, судові рішення не виконуються знову ж таки з причини недофінансування.

І на заключення, якщо ще більш широко взяти питання невиконання судових рішень і ось цієї болючої теми законодавства про соціальні гарантії, які не можуть бути фінансово забезпечені за рахунок державного бюджету, то необхідно говорити про те, що ця проблематика також має свій вплив на тривалість судового розгляду, інший елемент системи правосуддя. Оскільки незабезпечені фінансові гарантії змушують всіх звертатися до судів, суди, в принципі, на цьому етапі не вирішують правовий спір, оскільки Міністерство соціальної політики і всі залучені державні органи не сперечаються про право, вони просто приходять з позицією про те, що немає грошей. Відповідно це призводить до перенавантаження судової системи, далі у нас судова система, як правило, закінчується або зразковими рішеннями Верховного Суду, або рішеннями, які, в принципі,

мають обов'язковий характер, і відповідно після цього ще хвиля, остаточно там, хто ще мав сумніви, в заявників (стягувачів) вже точно після таких рішень сумнівів про те, що необхідно звертатися, не мають. І знову ж таки, ми спостерігаємо таку хвилю звернень до адміністративних, зокрема, судів. І відповідно тут також є проблема в тому, що немає механізму забезпечення вдосконалення практики державних органів, адміністративних органів після того, як вже Верховний Суд в тій чи іншій формі вирішив спір в одній справі і відповідно аналогічні справи мали би не надходити до суду. Вони мали б вирішуватися на рівні адміністративних органів або іншим чином, але точно не заходити на судову площадку, оскільки суд – це для вирішення спору. Коли спору немає, суд використовується просто з іншою метою, і це, звичайно, відображається на ефективності судового розгляду в цілому по системі.

Я дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякуємо за важливі питання, які ви підняли. Дійсно, для того ми і зібралися, щоб почути один одного і відповідним чином в межах компетенції спробувати реагувати на цю проблематику і зі сподіванням на позитивні зміни.

Зараз я би хотів надати слово, у нас присутні представники Міністерства юстиції, це заступник міністра юстиції з питань виконавчої служби Гайченко Андрій Віталійович і керівник Департаменту державної виконавчої служби Кисельов Максим Євгенович. Мабуть я... Я не знаю як, певно, Андрію Віталійовичу надамо слово, а ви вже там між собою, чи один буде доповідати, чи двоє.

Андрій Віталійович, будь ласка. Чутно мене?

ГАЙЧЕНКО А.В. Доброго дня, шановні колеги! Валерій Іванович, дякую за надане слово. А так чути, Валерій Іванович?

ГОЛОВУЮЧИЙ. Так, чути, чути, чути. Спочатку не було чути.

ГАЙЧЕНКО А.В. Доброго дня, шановні колеги! Дякую за запрошення пану Денису Маслову. Валерій Іванович, дякую вам за надане слово і за організацію такого заходу, якому, мабуть, прийшов вже час, щоб провести і підвести якісь проміжні підсумки, і намітити шляхи подальшого руху.

Насправді у нас як у представників ДВС і Мін'юсту є одна проблема. Проблема ця в мораторії, кількість яких не зменшилася, а збільшилася значно. Ми на сьогоднішній день не можемо стягувати майже нічого, окрім аліментів і штрафів. Все інше, що стосується

державних підприємств, стратегічних, тих, що підлягають приватизації, там не підлягають приватизації... *(Не чути)* стягувати не можемо. Саме тому говорити про ефективне виконання в цих умовах, мабуть, не доводиться. І тут я би передав пас народним депутатам, яких я і просив би розглянути актуальність і доцільність існуючих мораторіїв, можливо, якісь з них таки треба було б уже переглянути і скасувати.

Щодо того, що сказав Уповноважений з прав людини (з великою повагою ставлюся і вітаю пана Дмитра) щодо скарг, які надходять: 60 - на приватних виконавців, 200 з зайвим – на державних виконавців. Але приватних виконавців – 300, а державних виконавців – 6 тисяч. Проваджень у приватних виконавців в десять разів менше, а у державних виконавців у десять разів більше. Таким чином, якщо поррахувати скарги на виконавче провадження або на осіб, то кількість скарг на одного виконавця, приватного або державного, або одне виконавче провадження, по державних виконавцях втричі нижча, ніж по приватних виконавцях. На жаль, такі наші реалії.

Що стосується статистики. Ми направили лист на адресу комітету, довго готували, багато було запитань. І знову ж таки дякую голові комітету за підготовку актуальних саме запитань, в яких нам всім треба розібратися.

По статистиці, з 2020 по 2022 роки статистика виконання судових рішень кількості виконавчих документів по Державній виконавчій службі склало з 25 відсотків до 35 за рахунок цих цифрових рішень і тих менеджерських, управлінських рішень, які ми ухвалювали. Звісно, в 2022 році статистика впала. Але у цьому році ми плануємо, незважаючи на додаткові мораторії, на додаткові складнощі, на те, що багато людей і юридичних осіб опинилися на тимчасово окупованих територіях, ми плануємо наблизитись до показників 21-го, самого ефективного року, і плануємо показувати позитивну динаміку у виконанні судових рішень і наступного року.

Що стосується приватних виконавців, то знову ж таки від усіх документів виконавчих, які підлягали виконанню, тут ми бачимо дещо вищу ефективність. Це мене так само здивувало і дивує вже досить давно. Але у кількості по підношенню до ...*(Не чути)* виконавчих документів виконавська приватність від 7 до 10 відсотків на рік. Така сама динаміка, 20-й менше, 21-й більше, 22-й, звісно, трошки менше.

Що стосується сум, які стягнуті від тих сум, які підлягали виконанню. Ми бачимо, що, в принципі, плюс-мінус однаково по ефективності і Державна виконавча служба, і приватні виконавці, близько 3 відсотків приватні виконавці трошки ефективніше десь на пів відсотка, в рамках пів відсотка до одного відсотка. Але ми намагаємося, це відповідальне питання із запиту комітету, але тут намагаємося порівнювати

непорівнювані речі, тому що абсолютно розділені на сьогодні категорії виконавчих проваджень між державними і приватними виконавцями.

Державна виконавча служба по суті стала службою, яка виконує надскладні провадження там, де є державний елемент, більшість з яких ...*(Не чути)*, так само виконує аліменти, виселення, відібрання дитини і штрафи, які масово надходять. Приватні ж виконавці виконують комерційні рішення судів здебільшого. Це негарно, непогано, але просто така статистика не може бути індикативною. Тут можемо казати будь-які цифри, формально вони дійсно такі, але чи можна їх порівнювати, питання інше.

Інша проблема, з якою зіштовхнулася Державна виконавча служба вже не перший день, і це можливість стягувати кошти з держави. Скажімо, ті ж самі пенсії, через які приймаються... пенсії та соціальні виплати, через які приймаються масові рішення ЄСПЛ проти України, неможливі для виконання, оскільки ми не можемо зробити стягнення, арештувати рахунки Пенсійного фонду. закон на сьогоднішній день забороняє це робити. І тут знову ж таки може слід переглянути і питання актуальності, може, якось слід підготувати законодавство, прийняти якісь управлінські рішення, але, звісно, так, щоб не покласти на лопатки весь Пенсійний фонд та інші соціальні фонди.

Що стосується зауваження Уповноваженого з прав людини з приводу неможливості проведення перевірок по прийнятим змінам до законодавства, це не зовсім відповідає дійсності. Ми дійсно не можемо проводити перевірки в тому вигляді, як вони проводились до цього. Але є абсолютно дієвий механізм, який себе зарекомендував якісно, цей механізм – це результат нашої довгої плідної і якісної співпраці з комітетом. І на сьогоднішній день механізм притягнення до відповідальності у ...*(Не чути)* випадках шляхом зупинення приватного ...*(Не чути)* на один місяць, а це можливість скасовувати процесуальні дії, є ефективним, тому що стимулює ...*(Не чути)* менше порушувати законодавство. Я вам скажу, порівнюючи із минулими періодами ... *(Не чути)*

_____. Це тільки в мене?

_____. Не чути.

ГАЙЧЕНКО А.В. Уже має бути чути.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Знову не чути. У вас відключений мікрофон.

ГАЙЧЕНКО А.В. Так чути? Є звук?

ГОЛОВУЮЧИЙ. Зараз є вже.

Я так розумію, від'єдналися. Зараз ми подивимося, якщо буде знову запит на доєднання, ми зразу доєднаємо.

Є. Ви знову з нами. Ми вас бачимо, але не чуємо.

ГАЙЧЕНКО А.В. Знову є зв'язок у нас. Не знаю, чи можу продовжувати.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Продовжуйте, будь ласка.

ГАЙЧЕНКО А.В. Що стосується поновлення перевірок, таким чином ми вважаємо, що на сьогоднішній день механізми, які працюють, є досить ефективними, оскільки зменшилася кількість таких притягнень до відповідальності, скасування процесуальних ...*(Не чути)* так само на ...*(Не чути)* рівні. І на сьогоднішній день зазначений механізм працює, просто він дещо змінився. Формально, так, дійсно, ми відповідаємо Уповноваженому з прав людини, що перевірки не проводяться, але це не заважає нам вживати заходів реагування у випадку виявлення порушень, написання відповідних скарг. Щодо наших планів ...*(Не чути)*

Перше. Ми би просили народних депутатів знову ж таки переглянути доцільність можливість скасування або обмеження мораторіїв та ...*(Не чути)* стягнення, оскільки я думаю, що саме прийшов час відновлювати повноцінну діяльність виконавчої служби.

Друге. Ми ідемо в цифру. От з самого початку COVID ми вирішили йти не в бік великих красивих центрів обслуговування клієнтів, центрів про виконання судових рішень, ми вирішили йти в смартфони. На сьогоднішній день саме завдяки тим діджитал рішенням, які були впроваджені, ми бачимо значний зріст показників, оскільки все робиться швидше, прогрес виконавчої служби і приватних виконавців у роботі із платіжними інструкціями, модернізація СВП, яка майже не має недоліків, як багато хто жартував, для тих, хто, так би мовити, в темі. Але ми бачимо, що СВП працює дійсно набагато краще.

Ми дуже очікуємо від народних депутатів ухвалення в цілому законопроекту кабмінівського про цифровізацію виконавчого провадження, це значно підвищить ефективність виконання рішень, оскільки ми позбудемося численних проблем.

Не чути знову. Чути.

Оскільки ми позбудемося величезних проблем, численних зловживань, ми би просили прикласти всіх зусиль для його ухвалення в цілому.

Щодо цифровізації, на жаль, ми тут залежимо від ДСА і ЄСІТС. На жаль, система ЄСІТС, яка була покликана створити принципово новий механізм подачі виконавчого документа через електронний кабінет, працює некоректно, і ми працюємо з ЄСІТС, з судовою адміністрацією, але це так само ...*(Не чути)* які повинен значно... *(Не чути)* спілкування із виконавцем чи приватним, чи державним, на новий... *(Не чути)* рівень.

Щоб не займати час шановних колег, мабуть, із основного у нас все. Я би передав слово Максиму Кисельову, з дозволу Валерія Івановича, директору департаменту Державної виконавчої служби України, якщо Валерій Іванович дозволить.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Да, будь ласка.

ГАЙЧЕНКО А.В. Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. І додати до слів Андрія Віталійовича також...

КИСЕЛЬОВ М.Є. Доброго дня, колеги! В принципі, Андрій Віталійович висловив загальні... Перепрошую, мене чути?

ГОЛОВУЮЧИЙ. Чутно, чутно.

МАСЛОВ Д.В. Виключіть відео, ми вже вас бачили. Вимкніть відео, можливо, у вас краще буде зв'язок.

_____. Не так часто запрошують на комітет, то ми хотіли з відео, щоб побачили, що ми працюємо, але відключаю. Якщо голова комітету вважає доцільним, відключаємо. Дякую, пане Денисе, за пораду. Дійсно, може, стане краще.

КИСЕЛЬОВ М.Є. Чути мене? Колеги?

МАСЛОВ Д.В. Так, чути, чути. Вас чути. Говоріть.

КИСЕЛЬОВ М.Є. ...*(Не чути)* загальні щодо тих питань, які були висловлені для теми комітету, можливо, я є якісь питання, на які я зможу надати відповіді, якщо вони є.

У цілому можу додати те, що оцей квазімеханізм контролю, який запроваджений із введенням військового часу за діяльністю приватного виконавця, показав дивні

результати в плані превентивності роботи. Тому що приблизно 60 відсотків скарг, які надходять на приватних виконавців і в яких є порушення з боку приватних виконавців, здійснені ними в процесі, усуваються в той момент, коли Міністерство юстиції починає просити пояснення щодо тої чи іншої скарги, і це насправді є ефективним механізмом контролю. Я не знаю, скільки він часу продіє таким чином, але, мабуть, від своєї діяльності все ж таки для людей цієї професії щось варте і вони професією дорожать. У цілому можу сказати, що кількість порушень приватних виконавців норм чинного законодавства із введенням військового стану в Україні значно знизилася.

Я не розумію теж, мене чують, не чують?

ГОЛОВУЮЧИЙ. Чуємо, чуємо. Говоріть, чути.

КИСЕЛЬОВ М.Є. Я думаю, що краще питання, якщо вони є.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дивіться, зараз у нас просто механізм такий, що ми питання не задаємо. Якщо в кінці після всіх доповідачів виникнуть питання, то ми надамо час для того, щоб задати запитання. Зараз хотілося б почути позицію всіх згідно плану роботи самих слухань.

Тому, якщо у вас все, то я ... *(Не чути)*

_____. *(Не чути)*

ГОЛОВУЮЧИЙ. Будь ласка.

_____. Я хотів сказати, що сама велика проблема, яка на сьогодні є, окрім уже визначених, – це заробітна плата державних виконавців. Чути? Є зв'язок? Чути, не чути?

ГОЛОВУЮЧИЙ. Цифровізація в дії, Андрій Віталійович. Самий зв'язок сильний в Мін'юсті.

_____. Не чути. Ладно.

Я вже озвучив, що треба зробити з нашими айтішниками, як таке повториться. Але тоді я, мабуть, не буду займати час колег, враховуючи те, що такий зв'язок. Все основне, в принципі, зазначив.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую вам. Дякую.

Вибачайте, шановні колеги, але, мабуть, дійсно проблема технічна зв'язку.

У нас також сьогодні присутня на наших слуханнях Асоціація приватних виконавців. Причому я інформую учасників зібрання про те, що 1 грудня, по-моєму, відбувся з'їзд, де було переобрано керівництво. І у нас присутній голова Асоціації приватних виконавців 2021-2023 років Чепурний Віталій і новообрана голова Асоціації приватних виконавців Русецька Оксана.

Тому я надам слово і пану Віталію, і пані Оксані. Я думаю, що спочатку, враховуючи, що попередні роки, з 2021 по 2023-й керував Асоціацією приватних виконавців Віталій Чепурний, надамо слово йому, а після того пані Оксані.

Будь ласка, Віталій, слухаємо вас.

ЧЕПУРНИЙ В.М. Доброго дня, шановні колеги. Я, по-перше, не перестану дякувати за те, що Асоціація приватних виконавців, її представники наразі на постійній основі беруть участь в засіданнях Комітету з питань правової політики, для нас це важливо. Важливо, щоб нас чули, важливо, щоб спілкувалися безпосередньо з людьми, які зацікавлені в розвитку інституції, розуміють, яких механізмів не вистачає для досягнення тієї чи іншої мети. Валерій Іванович, пан Денис Маслов, особиста подяка. Будь ласка, продовжуйте в тому ж напрямку.

Я почну свій короткий зовсім виступ зі статистики, очікував її почути від попередніх спікерів. 2020 рік: стягнуто взагалі системою примусового виконання рішень в Україні – 23,45 мільярда гривень, що склало 2,6 відсотка. 2021 рік ...*(Не чути)* У 2022 році цей показник впав до 1,6 відсотка в грошовому виразі. Що це значить? Це значить, що з кожних 100 гривень, які на папері за судовим рішенням підлягають примусовому виконанню, кредитор отримує 1 гривню 60 копійок, колеги. Це коротко про ефективність системи в цілому.

Що змушує аналізувати, да, які висновки робити? Це безпосередньо вже аналіз ефективності, що заважає досягати тих чи інших, змінювати ті чи інші показники все-таки в сторону збільшення їх, так.

У 2016 році, всі знають, що запровадили змішану систему примусового виконання судових рішень, прийняли законопроекти про органи та осіб, які здійснюють примусове виконання, та про виконавче провадження. І перші приватні виконавці розпочали свою діяльність влітку в 2017 році.

Досить коротко. Я вам скину, будь ласочка, ознайомтесь у чаті з показниками в слайдах, ось воно зазначено, презентація, інфографіка в подальшому. Там досить яскраво в цифрах зазначено по зовсім різних показниках, по напрямках ефективність системи в цілому. Я, з вашого дозволу, зупинюсь лише на окремих з них.

2020 рік, 2022-й рік, тобто рік повномасштабного вторгнення, загально стягнуто 7,12 мільярда гривень органами Державної виконавчої служби. 7,12. Три мільярди з певними цифрами стягнуто приватними виконавцями. Тобто це статистика, яку ми наразі бачимо, яка є відповідно общедоступною.

Реалізація майна. У 2020 році 927 мільйонів гривень отримано від реалізації майна, приватними виконавцями – 927 мільйонів, 639 мільйонів гривень – Жержавною виконавчою службою всією в цілому.

У 2021 році 916 мільйонів гривень отримано від реалізації за рахунок реалізації майна, яке перебувало в провадженні приватних виконавців, 620 мільйонів – у органів Державної виконавчої служби.

2022 рік – 520 мільйонів ефективність по реалізації приватних виконавців і 217 мільйонів гривень – ефективність реалізації майна органами Державної виконавчої служби.

Взагалі заборгованість, ринок заборгованості, будемо так казати, сума заборгованості за 2022 рік склала 644 мільярди гривень. І якщо розглядати цей ринок щодо того, яка інституція яку частку на себе взяла зобов'язань, то ми констатуємо, що 467 мільярдів гривень, тобто 72 відсотки – це та частка, яка знаходиться на виконанні в органах Державної виконавчої служби і 177 мільярдів гривень, 28 відсотків – це та частка заборгованості саме, яка перебуває на виконанні у приватних виконавців, тобто 30 відсотків.

Якщо хто не знає, по статистиці кількості державних приватних виконавців з 2017 року в органах ДВС було 5 тисяч 700 документів, це по штату, фактично 4 400, і впродовж до 2022 року фактично наразі в органах ДВС – 3 тисячі 700 виконавців і 5 тисяч 200 по штату. Приватні виконавці починали свою діяльність з 79 виконавців, зараз 316 і 256 приватних виконавців фактично працюючих.

Аналіз ефективності наразі вказує на те, що приватні виконавці зарекомендували себе досить позитивно, ефективно саме по тій дійсно кількості документів, яку їм довірила держава. Тобто ми підтверджуємо, що наразі у нас немає такого валу документів, як зазначив шановний представник регулятора щодо, наприклад, аліментів. Ми підтверджуємо, що у нас немає на виконанні стягнень штрафів і ефективність нашої

інституції, вона в межах закону, по суті, по справам, які мають, будемо так казати, бізнес-спрямованість.

Разом з тим важливою перевагою, на мій погляд, інституції приватних виконавців, крім ефективності, треба вважати ще економіку в цілому витрачання коштів. Якщо на утримання органів державної виконавчої служби держава щорічно витрачає більше 1 мільярда гривень бюджетних коштів, то на інститут приватних виконавців держава витрачає, без перебільшення, нуль. Крім того, приватні виконавці сплачують податки, створюють робочі місця, поповнюють бюджет десятками мільйонів гривень щороку. Однак однієї ефективності інституції приватних виконавців, як виявилось, недостатньо в масштабі держави для того, щоб ситуація з примусовим виконанням рішень вийшла на якісно новий рівень. Чому? Реформа 2016 року, по суті, залишилась незавершеною. Свій виступ шановний Валерій Іванович почав з визначення того, що вже відбувались комітетські слухання, і за рекомендаціями минулих комітетських слухань було рекомендовано країні перейти на повноцінну змішану систему примусового виконання рішень.

Наразі кінець 2023 року, ми, колеги, не працюємо в повноцінній змішаній системі примусового виконання рішень. І якщо спілкуватись про те, чи є бажання, чи є можливості в інституції приватних виконавців опрацювати якраз категорії документів, де є сторонами держава, особисто я не бачу жодної перешкоди для того, щоб наразі передати стягнення на користь, саме на користь держави приватним виконавцям. При цьому, колеги, це треба було зробити навіть не на завтра, а вчора. Чому? Тому що в цілому, якщо ви замітили, в доповідях попередніх спікерів був акцент на контроль за діяльністю приватних виконавців, а не на ефективність системи виконання рішень в цілому в державі.

Чому так відбувається? Я не хочу, щоб це було сприйнято з мого боку як критика до певних особистостей. Я хочу звернути увагу до вас взагалі на ту систему примусового виконання рішень, яка почала діяти з 2017 року і в якій ми наразі працюємо. Керівництво органів Державної виконавчої служби отримує законну винагороду. Ми вважаємо, що така винагорода повинна бути і вона забезпечує якраз зацікавленість у керівництва в розвитку в цілому інституцію. Керівництво органів Державної виконавчої служби отримує винагороду саме за ефективність органів Державної виконавчої служби. Чим більше органи Державної виконавчої служби виконують виконавчих документів, тим більше законна, повторюю, законна винагорода. Приватні виконавці по суті забирають в органів Державної виконавчої служби велику кількість документів. Якщо в 20-му році починалось з того... Я взяв статистику останніх трьох років. В 20-му році до Державної виконавчої

служби було пред'явлено 3 мільйони документів, приватним виконавцям – 209 тисяч. В 21-му 3500 до ДВС, приватним – 524 тисячі. Тобто збільшення йде довіри до інституції в цілому. Чим більше виконують приватні виконавці, тим менше роботи в органах Державної виконавчої служби.

Разом з тим, керівництво Департаменту державної виконавчої служби по суті здійснює ще й контроль за діяльністю інститутів приватних виконавців. Ще раз звертаю увагу, справа не в особистостях і взагалі не в прізвищах. Будь-хто, я особисто завтра, якщо займу якусь посаду в органах Державної виконавчої служби, я так само не буду зацікавлений в розвитку інституції приватного виконавця, розумієте. І ми наразі працюємо в системі викривлено, де по суті перевіряє система своїх конкурентів по великому рахунку. Звісно, такої зацікавленості в її розвитку не буде. Якщо все-таки балакати про те, що ми наразі знаходимося в умовах війни нам треба рішення приймати скоріше, на мій особистий погляд, наразі треба було вже напрацьовувати і проводити слухання по тому... пропрацював певну частину часу в повноцінній змішаній системі. Чого не вистачає саме змішаної системи для покращення роботи. А ми наразі ще на тому місці, де нам треба доводити необхідність переходу на змішану систему примусового виконання рішень. У цьому плані, колеги, ми дуже відстаємо. Треба дбати вже про перехід на єдину систему примусового виконання рішень. І відповідного етап повноцінного зрівняння повноважень – це є виключно етап історичний, який пройде наша країна задля того, щоб у подальшому перейти на повноцінну єдину, якою буде ця модель, це друге питання, єдину систему примусового виконання рішень, де максимальна зацікавленість приватного сектору з максимальним здійсненням контролю з боку регулятора.

Наразі, я ж кажу, ще раз повторююсь, система, в якій ми працюємо, має кривизну, вона не призводить до ефективності, до зацікавленості в розвитку інституцією, відповідно показники, які ми маємо, в тому числі залежать від цього.

Дякую за можливість виступити, шановні колеги.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, пане Віталію.

Я хочу надати слово голові Асоціації приватних виконавців Русецькій Оксані щодо, як заявлено по темі виступу, удосконалення процедури виконавчого провадження, цифровізації і, можливо, інших питань, які пані Оксана буде мати. Будь ласка,

РУСЕЦЬКА О. Добрий день! Чути мене, так?

ГОЛОВУЮЧИЙ. Так.

РУСЕЦЬКА О. Я дякую за запрошення і за можливість сьогодні виступити. Нам дійсно дуже важливо, щоб Асоціацію приватних виконавців чули і запрошували нас у тому числі на комітетські слухання.

Як вже говорили попередні доповідачі, протягом останніх років реальний рівень примусового виконання судових рішень, ми маємо статистику в грошовому еквіваленті, складав 2,6 відсотка за результатами 2021 року. І за результатами 2022 року в умовах повномасштабної агресії Російської Федерації та проведення бойових дій на території України такий відсоток, звісно, знизився.

Цифровізація виконавчого провадження розглядається як один із способів підвищення його ефективності. Окремі аспекти цифровізації закріплені як в урядових програмних документах, так і в багатьох нормативно-правових актах, які... і законопроектах, які перебувають на розгляді зараз в парламенті.

На нашу думку, перехід до сучасних європейських практик примусового виконання рішень, в тому числі і цифровізації виконавчого провадження, передбачений законопроектом 5660 про примусове виконання рішень, який був прийнятий Верховною Радою в першому читанні ще в липні 2021 року і яким запроваджується комплексна реформа даної сфери. Також великою частиною цього законопроекту є і цифровізація виконавчого провадження.

На сьогоднішній день ми маємо деякі проблеми, які потребують термінового вирішення, і однією з цих проблем є повноцінний автоматизований арешт коштів. На сьогоднішній день у нас є менше половини банківських установ, які підключені до автоматизованої взаємодії з Автоматизованою системою виконавчого провадження, які виконують арешти державних та приватних виконавців в автоматизованому порядку.

Тож ми пропонуємо, асоціація пропонує парламентарям так само використовувати досвід іноземних країн і, наприклад, у нас є статистика по такій цікавій системі PLAIS, яка працює у Литовській Республіці достатньо успішно, і також вона дозволила значно скоротити процес примусового виконання стягнення заборгованості та забезпечити автоматичне блокування і заодно списання грошових коштів з боржника. На сьогоднішній день ми спочатку направляємо постанову про арешт коштів, її банк опрацьовує, а потім вже йдуть платіжні інструкції на списання. При цьому як, наприклад, якщо ми могли б запозичити досвід наших іноземних колег, то там це все відбувається автоматично. І от якщо говорити про статистику, то, наприклад, в Хорватії після запровадження

електронного арешту коштів на 58 відсотків зросло виконання судових рішень в тому числі.

Також ми вважаємо за доцільне передбачати електронну систему діловодства приватних виконавців, та в Державній виконавчій службі також було б непогано її запровадити, бо це забирає дуже багато часу і могло б, скажімо так, покращити нашу роботу. А взагалі що ми бачимо під таким виразом, як цифровий виконавець? Це значне покращення автоматизованої системи виконавчого впровадження і внесення відповідних змін щодо цифровізації до нормативно-правових актів, про які ми сьогодні говорили.

Ми б могли автоматизувати перевірку майнового стану боржника, забезпечити за допомогою АСВП автоматичне оновлення електронних запитів і так само повідомлення, електронні повідомлення від поліції про те, що боржник, наприклад, зареєстрував на себе таке майно. Це стосується і реєстру боржників, що повинно бути автоматизоване повідомлення... автоматизована відмова у реєстрації будь-якого майна, якщо боржник перебуває в реєстрі боржників. Також інформація знову ж таки про розкриття банківської таємниці, нам потрібно її більш цифровізувати.

У нас також є пропозиції щодо запровадження виконавчого провадження у бездокументарній формі на суму до 10 мінімальних заробітних плат, щоб більше перейти все в електронну форму, а паперові носії, щоб у нас були лише невеликі та визначені.

Також нам необхідно визначитися із направленням паперових копій, в тому числі і електронного документа, щоб реалізувати можливість направлення через віддалені поштові сервіси. Тобто це дуже важливо.

І також ознайомлення з матеріалами виконавчого провадження, нам необхідно виконавцям автоматична фіксація ознайомлення з матеріалами виконавчого провадження, наприклад, через Дію, коли сторони виконавчого провадження ознайомлюються, ми сьогодні не бачимо, що такі сторони якимось чином авторизувалися.

І в нас ще є деякі пропозиції, в принципі, які були висловлені раніше рішенням Ради приватних виконавців України, ще влітку були направлені також до розгляду, я так розумію, до комітету. Тобто на сьогоднішній день ми просимо звернути увагу на законопроект 5660, тому що вважаємо, що він є комплексною реформою і в цілому системи примусового виконання рішень, і все, що стосується цифровізації виконавчого впровадження, також там достатньо визначено.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, пані Оксано.

Я ще хочу кілька хвилин, мені написали, просить Мін'юст у зв'язку з тим, що...
буквально 30 секунд закінчити думку у зв'язку з технічною перервою.

Будь ласка, Андрій Віталійович, ви хотіли завершити. Є зв'язок?

ГАЙЧЕНКО А.В. Дякую, Валерій Іванович. Дякую, шановні колеги.

Є зв'язок, чути, не чути?

ГОЛОВУЮЧИЙ. Чути, чути.

ГАЙЧЕНКО А.В. Я хотів перш за все привітати асоціацію та її нове керівництво з тим, що на мій суб'єктивний, але, може, і об'єктивний погляд, у нас вперше в історії професії відбулися чесні і незаангажовані вибори керівництва Асоціації приватних виконавців, не на користь лобістський груп, не на користь якихось компаній. Я знаю, як проходило, вони проходило чесно, демократично і відкрито. Тому я вітаю і асоціацію з цією подією, і нове керівництво асоціації. І я зазначаю, що і Оксана, і Андрій, і Георгій – це нові керівники, є фахівцями, класними фахівцями і тими, з ким можна вести діалог. Тому від Міністерства юстиції я запевняю і наших депутатів, і нове керівництво асоціації, що я впевнений в тому, що у нас відкрилася нова сторінка ефективної співпраці. Адже саме на фоні, скажімо так, щоб не казати нічого поганого, саме співпраця з цими людьми навіть поза межами керівництва асоціації дала найбільше ефекту з початку повномасштабного вторгнення і найбільше прогресивних проваджень було зроблено саме в комунікації з цими людьми.

Таким чином я запрошую для напрацювань всього того, про що сказала пані Оксана щойно, у нас є вже домовленість щодо зустрічей і щодо подальшої роботи на результат, на розвиток професії і на розвиток системи виконання судових рішень, на підвищення її ефективності. Саме це я хотів сказати. Але зараз воно ще, мабуть, ще більше к місцю.

Дякую вам, Валерій Іванович, за надане слово.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, Андрій Віталійович.

В першу чергу хотів би наголосити, що і вам як особі, регулятору і приватним виконавцям в першу чергу слід налагодити... Ну, вона є, але слід налагодити комунікацію з Комітетом правової політики. Тому що саме через Комітет правової політики якраз і будуть здійснюватись ті всі ініціативи, які ви спільно напрацюєте чи будете мати бажання бачити потім в нормах закону.

І я вам дякую. Сподіваюсь...

ГАЙЧЕНКО А.В. *(Не чути)*

ГОЛОВУЮЧИЙ. Так, так. Сподіваюсь на гарну спільну співпрацю. Дякую вам.

Зараз я хочу надати слово нашому колезі народному депутату України Мовчану Олексію Васильовичу, який хоче підняти таку також, на мій погляд, актуальну тему, яка на часі, - це продаж майна в виконавчому провадженні, а саме щодо запровадження принципів прозорості, конкурентності і відкритості. І більше того, наскільки ми знаємо, є вже певні ті напрацювання, які, я думаю, стануть потім предметом обговоренням і в робочій групі, і під час засідань нашого комітету.

Будь ласка, Олексій Васильович.

МОВЧАН О.В. Дякую. Дякую дуже, Валерій Іванович. Дякую Комітету з питань правової політики за те, що ви проводите такі обговорення. Це дуже важливо для того, щоб всі були на, так би мовити, на одній сторінці.

Я є заступником голови Комітету економічного розвитку і якраз моє питання, по якому я буду виступати, стосується більше економічної площини, до вирішення цього питання ми в комітеті економічного розвитку дійшли еволюційним шляхом, розуміючи проблематику в сфері банкрутства і державної власності, за яку я відповідаю, за ці напрямки я відповідаю в комітеті. І в контексті цих проблем ми бачимо проблему низького рівня повернення боргів в Україні. І це вже не тільки банкрутство, а і виконавче провадження. Там останні цифри, це близько 12 центів на долар позичений повертається в Україні. Про це говорить Світовий банк, про це говорять наші міжнародні партнери. І вони визначають це як проблему в економіці, швидкість повернення боргів, тому що це також і швидкість руху капіталу в Україні, в економіці.

І якщо ми говоримо там в контексті державної власності, це важливо в частині якісного корпоративного управління. Зараз ми займаємося реформою корупційного управління, і важливим блоком в ній є доступ до кредитування, там, де немає кредитів, немає якісного розвитку підприємств, саме в державному секторі економіки. Ну і, власне, також міжнародні партнери, Світовий банк, говорять регулярно про зниження рівня поганих боргів в Україні.

Власне, це я даю так більше контекст, і однією важливою проблемою державної власності, яка пов'язана із виконанням судових рішень і виконавчим провадженням, це існуючий з 2001 року мораторій на примусову реалізацію майна державної власності,

державних підприємств, тобто мораторій забороняє продаж у виконавчому провадженні цих активів.

Це дуже великий блок економіки, який фактично з 2001 року заморожений. Більше того, цей закон в 2001 році був прийнятий як тимчасовий захід, але немає нічого більш постійного ніж тимчасове, і, власне, затримався він там на 22 роки фактично і досі не знятий цей мораторій. Тобто про це, про зняття цього мораторію говорять всі – і МВФ, і Світовий банк, але ми вважаємо, що не можна знімати мораторій без зміни процедури продажу, і тут я вже перейду до суті своєї доповіді.

Власне, процедура продажу майна в виконавчому провадженні, вона є особливою. Вона, реформа продажів у виконавчому провадженні шляхом цифровізації була якісним покращенням цієї галузі, але основи її дизайну розроблялися понад 9 років тому, тобто досить-таки застарілий, і зараз потребують перегляду в контексті ліквідації наявних ризиків, концентрації на якості надання послуг, застосування найкращих сучасних практик і нового порядку продажів.

Система продажів, вона відбувається через систему, через електронну система СЕТАМ, стала однією з наріжних каменів реформи, але з часом вона накопичила критичну кількість проблем і не відповідає вимогам сучасності.

Перша проблема – це надмірна концентрація повноважень. Вона найстаріша, тому що державне підприємство "СЕТАМ" в одній особі поєднує ролі організатора торгів, адміністратора системи торгів і зберігача майна. Це суперечить справедливому балансу повноважень. Також немає ніякого контролера та механізмів стримання системи, крім фактично розслідування правоохоронних органів, і про це іноді ми чуємо.

Друга важлива проблема, яку треба вирішувати, – це те, що багато аспектів продажу СЕТАМ протягом років лишаються закритими для загалу. Верифікація і допуск учасників, їх документи, особи учасників, переможці аукціонів, документи переможця, договори і так далі. Тобто така секретність не має практичної потреби та створює корупційні ризики, наслідки яких ми бачимо от в численних дописах профільних журналістів-розслідувачів, ще там починаючи з 2015 року і ряду кримінальних проваджень, у тому числі по екскурівниках державного підприємства і посадових особах міністерства. І власне, через брак інформації якісний і публічний аудит та громадський контроль за продажами у виконавчому провадженні неможливі.

Наступна проблема – це безпека торгів. Власне, код СЕТАМ, він залишається закритим, це не дає можливості перевірити його на вразливість, впевнитись, що було проведено якусь роботу над можливістю втручання в аукціони. Тобто ризик втручання, він досі актуальний. Досудове слідство в кримінальному провадженні щодо Довбенка,

АРМА і ДП "СЕТАМ", яке втручалося в результати торгів, вже завершено. І я думаю, що вирок – це питання часу, але навряд чи цю проблему було вирішено, тобто її не було вирішено. Також СЕТАМ не має КСЗІ – комплексної системи захисту інформації, або її аналога, який би показав, що ці вразливості намагалися виправити. Тобто торги досі не є безпечними, хоча торги про десятки мільйонів гривень, а то і сотні.

Також є дві інші проблеми, на які треба вважати. Це те, що правила має встановлювати Кабінет Міністрів. Зараз наявний конфлікт інтересів у Міністерства юстиції, який поєднує в собі роль акціонера державного підприємства "СЕТАМ" та регулятора сфери виконавчого провадження по відношенню до правил торгів і приватних, державних виконавців. Тобто Міністерство юстиції одноосібно встановлює правила гри та контролює їх дотримання на рівні власного наказу навіть без постанови уряду. Крім того, розподіл коштів від продажу у виконавчому провадженні не враховує витрат Державної судової адміністрації, які регулярно здійснюються на обслуговуванні виконавчого провадження, а також не дозволяє забезпечити належне фінансування роботи Єдиного державного реєстру виконавчих документів, який зменшить операційні витрати на проведення торгів. Тобто ми вважаємо, що частину коштів від продажу активів у виконавчому провадженні точно треба віддавати Державній судовій адміністрації.

І тут тепер я перейду до рішень. Фактично у нас є рішення і досвід в Україні у вигляді державної системи електронних торгів ProZorro. Продажі, тому що надмірні повноваження СЕТАМ не дають змоги якісно сфокусуватися на наданні якісного сервісу. Функціонально СЕТАМ – це окремий майданчик продажів. За основними показниками ефективності СЕТАМ дуже поступається електронній системі ProZorro. Продажі. І різниця їх полягає в тому, що СЕТАМ сам продає, фактично здійснює всі функції, а в ProZorro. Продажі це здійснюють приватні компанії, їх там близько 50, вони постійно міняються, це дуже конкурентний ринок. Власне, в продажі майна... Світовий банк підтверджує своїм дослідженням по земельних торгах те, що ProZorro. Продажі є ефективнішими ніж СЕТАМ.

Чому земельні торги? Тому що це та сфера, де довгий час працювали, були запроваджені електронні аукціони через СЕТАМ, а потім в 20-му році, коли ми прийняли земельну реформу, вони переїхали на ProZorro. Продажі. Автори дослідження від Світового банку проаналізували земельні аукціони, проведені з 2015 року, і також аукціони ProZorro. Продажі, які були проведені з 2020 по 2022. Автори звіту прийшли до висновку, що перехід до захищеної від змови системи ProZorro. Продажі сприяв швидкому подвоєнню, тобто двічі почали заробляти, вдвічі більше почали заробляти організатори від переходу на іншу систему. І от цитата: "Якби всі державні та комунальні землі, передані в

оренду з 2015 року за допомогою дореформованих механізмів, здавалися в оренду через онлайн-аукціони на ProZorro.Продажі, то органи місцевого самоврядування отримали додаткові надходження у пів мільярда доларів на рік". Це дослідження Світового банку. В принципі, зараз ми говоримо про те саме, тільки в питанні арештованих активів. Власне, низька ефективність продажів в СЕТАМ є також причиною низької фінансової спроможності цього підприємства, яке від початку війни змушене було суттєво скоротити працівників, що по суті знижує якість надання послуг, якість зберігання і проведення торгів. Крім того, під час війни СЕТАМ, в принципі, припиняв проведення торгів через свою неспроможність.

Власне, що пропонується розглянути? Якщо ми будемо знімати, або так, коли ми будемо знімати мораторій для державної власності, це основний ризик, через який ми дивимося на цю проблему. Ми маємо змінити процедуру продажів у виконавчому провадженні, тому що електронна система ProZorro.Продажі, вона вже є в усьому контурі управління державними активами. Це приватизація, це оренда державного і комунального майна, це відчуження, це ліквідація, між іншим яку ми разом з вашим комітетом і з головою комітету законопроект, який розробляли і прийняли. Це банкрутство, це управління земельними ділянками. Тобто все, окрім арештованих активів, вже знаходиться в ProZorro.Продажі. Якщо ми знімемо мораторій, тоді велику кількість активів може бути втрачено через слабе місце у вигляді державного підприємства "СЕТАМ" і електронної системи СЕТАМ.

Власне, у ProZorro.Продажі питань проблем із розподілом функціоналу немає, тобто ProZorro.Продажі є адміністратором електронної системи центральної бази даних. Продажем займається 50 акредитованих електронних майданчиків, а власником є Міністерство економіки.

Крім того, існує арбітраж, спеціальна комісія, яка розглядає, при Міністерстві економіки, але туди входять представники різних і громадськості, і інших організацій, які розглядають можливі порушення на аукціонах. Тобто вони управляють ризиками там зривів, ризиками втручань, змов і так далі.

І між іншим СЕТАМ був підключений до ProZorro.Продажі певний період, але фактично не витримав конкурентну боротьбу з іншими майданчиками. Всього було проведено 17 аукціонів, з них 14 успішних, загальною сумою на 500 тисяч гривень. СЕТАМ може знову підключитися до ProZorro.Продажі як майданчик і конкурувати з іншими компаніями. Це ліквідує корупційні ризики, про які ми сказали, та ризик зупинки продажів, це зекономить мільйони гривень на утримання програмного забезпечення, відкриє доступ до нових ринків і продажів і, власне, зробить, надасть можливість

повертати, продавати активи у виконавчому провадженні дорожче, що призведе до збільшення повернення коштів кредиторам, тобто повернення боргів. Законопроектом, який мали би ми розробити разом, над яким ми працюємо також зараз, пропонується...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Вибачте, що вас переб'ю, я би пропонував більш детально, якщо законопроект, то ми б уже аналізували в межах робочої групи...

МОВЧАН О.В. Я кажу про концепт, тобто що би ми пропонували, який з законопроектів, він точно буде, але зараз вже варто озвучити про концепт. Це те, що треба провести торги арештованим майном із СЕТАМ на ProZorro.Продажі, зберегти роль СЕТАМ як зберігача майна, це його бізнес, і ніхто крім нього, мабуть, в країні не вміє так добре зберігати, як СЕТАМ. Плюс дати можливість СЕТАМ бути майданчиком електронної системи ProZorro.Продажі, щоб він також міг конкурувати по продажах. І передбачити обов'язково фінансування витрат Державної судової адміністрації шляхом перерозподілу доходів від продажу активів, які будуть продаватися дорожче.

У мене все. Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую вам, Олексій Васильович.

Колеги, враховуючи, що у нас слухання комітетські, у нас присутні члени комітету: Фріс Ігор Павлович – голова підкомітету і Павліш Павло Васильович – заступник голови комітету, які також бажають буквально відреагувати саме тут це не у формі доповіді, а члени комітету бажають відреагувати на ту проблематику, яка зараз піднята, яка обговорюється.

Будь ласка, спочатку Ігор Павлович, бо я бачу, що Ігор Павлович десь в дорозі і може бути поганий зв'язок, а потім Павло Васильович. А потім продовжимо далі згідно уже нашого...

ФРІС І.П. Дякую, Валерій Іванович. Дякую, колеги, за можливість послухати дуже цікаві доповіді. В тому числі мене з певної частини зацікавило, а з другої частини схвилювала доповідь нашого колеги Олексія Мовчана з питання подальшої монополізації роботи майданчика ProZorro, державної електронної системи торгів ProZorro, як туди перевести ще й виконавчу службу. Напевно, що практично ми закриємо всі гештальти, пов'язані з реалізацією державного майна. Це перше питання.

Друге питання. Дійсно, над цим треба працювати. Конкурентність, звичайно, має бути, але нам треба виплеснути ту дитину, яку ми пестили багато-багато років і вона показувала непогані результати. Це перше питання.

Друге. Валерій Іванович, хочу трошечки вас поправити. Комітет і підкомітет, і очолюваний вами напрямок виконавчого провадження тісно спілкується і працює з відповідним департаментом Міністерства юстиції. Прикладом цього є безліч законопроектів, які були підтримані нашим комітетом і Верховною Радою. І зараз на найближчому засіданні я маю надію законопроект щодо цифровізації виконавчого провадження так само буде прийнятий Верховною Радою в першому читанні за основу. Тому ми працюємо спільно з Асоціацією приватних виконавців і багато ключових меседжів, коли ми починали роботу свою на початку широкомасштабної агресії щодо можливого, скажемо так, забезпечення відповідних прав сторін і унеможливлення звернення відповідних стягнень, так само були консультації з асоціацією, з Мін'юстом, і мені дуже приємно, що з однієї і другої сторони ми працюємо у форматі взаємних поступок, що немає конфлікту якогось такого жорсткого, що одна сторона ніколи не каже ні, а друга каже, починає тиснути як в один, так і в другий бік. Завжди у нас є якісь паритет, ми знаходимо істину.

Я хочу подякувати членам свого в першу чергу підкомітету за виважену позицію, за підтримку усіх ініціатив Міністерству юстиції і особисто Андрію Віталійовичу Гайченку, з яким теплі дружні стосунки дозволяють рухати правильно всю державну політику в цій дуже важливій для нас сфері.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ігор Павлович, дякуємо вам.

Будь ласка, Павло Васильович.

ПАВЛІШ П.В. Доброго дня, колеги. Я дякую і голові комітету, Валерію Івановичу за ці слухання, і за те, що дійсно піднімається проблема по виконанню судових рішень.

Щодо того, що вже зазначили представники Мін'юсту і приватних виконавців, я хотів би просто поділитися своєю практикою, яка там у мене була 7-8 років тому, саме щодо Казахстану, коли там запроваджували приватних виконавців, то вони також стикнулися були з тим фактором, що від Державної виконавчої служби до приватних виконавців перетікали найбільш такі ліквідні виконавчі провадження, а державним виконавцям залишались, як вже Мін'юст зазначав, такі більш проблемні. Вони в цьому плані пішли були на те, щоб розподіляти частину навантаження державних виконавців на

приватних. Чи розглядається Мін'юстом така ідея спільно з приватними виконавцями, щоб можливо було, наприклад, ці ж самі аліменти надавати у вигляді додаткового навантаження на приватних виконавців. Це в першу чергу пришвидшить роботу і щодо стягнення аліментів. Тут не виражено тільки в аліментах, тут можна про будь-які виконавчі провадження говорити. І таким самим чином врівномірить навантаження і приватних, і державних виконавчих служб.

Це є така пропозиція, тому можемо її обговорити або зараз, або потім на комітеті. Але вона була ефективною саме якраз, я спостерігав, як вона запроваджувалася...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую вам, Павле Васильовичу. Дякуємо за позицію.

Продовжуємо далі, колеги. Наступна доповідь у нас буде Рада бізнес-омбудсмена, представник Бондарчук Андрій Ярославович. Є у нас?

БОНДАРЧУК А.Я. Так, присутній.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Будь ласка, вам слово.

БОНДАРЧУК А.Я. Доброго дня! Перш за все також хочу подякувати керівництву комітету за запрошення до цього надважливого заходу, бо Рада бізнес-омбудсмена дуже багато працює з питанням невиконання судових рішень, це напевно входить в топ-10 проблем, з якими бізнес звертається до нас. За час своєї роботи ми розглянули вже сотні скарг бізнесу, які стосуються невиконання...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Звук. Чи інтернет, чи звук. Немає. Немає звуку.

Давайте тоді ми, у Андрія налагодиться звук, тому що я бачу, що зависла картинка, є технічна проблема. Тоді наступний доповідач керівниця компоненту з питань виконання судових рішень та захисту прав власності Проекту "Право-Justice" Ірина Жаронкіна. Будь ласка, Ірино, вам слово. А потім, якщо з'явиться Андрій, то надамо йому слово повторно.

ЖАРОНКІНА І. Вітаю! Дуже дякую за те, що організували ці комітетські слухання. Дякую, що запросили нас до участі. Рада бачити всіх колег, з ким, можливо, зустрічались.

Хочу сказати, що аналітичний Звіт Європейської комісії щодо спроможності України взяти на себе зобов'язання, які передбачені перспективою членства в Європейському Союзі, є по суті дороговказом щодо подальших змін, які необхідні в системі виконання судових рішень. Тому що звіт чітко вказує, що в системі заходи

повинні бути застосовані для того, щоб уможливити реформу виконання судових рішень і, зокрема, забезпечити виконання рішень Європейського суду з прав людини.

Хочу сказати, що наш проект опрацьовує системно ці напрямки, за якими сьогодні може розвиватися реформа виконання... система виконання судових рішень, саме у прив'язці до перспективи членства в Європейському Союзі і необхідності імплементації в Україні законодавства ЄС. І хочу сказати, що взагалі позиція Європейської комісії є такою, що виконавче провадження і система неплатоспроможності, гармонійний розвиток цих систем разом є передумовою фінансової та економічної інтеграції.

Сьогодні, безперечно, я дуже рада, що пан Олексій Мовчан присутній на цих комітетських слуханнях, оскільки дійсно система виконання судових рішень і система неплатоспроможності, вони не повинні йти, розглядатись окремо і прогресувати також. Якщо сьогодні в системі неплатоспроможності і банкрутства дійсно досягнуто значних успіхів і прогресу і стосовно того, що стосується управління, банкрутства, припинення, приватизації держпідприємств і корпоративного банкрутства/неплатоспроможності, також вже є законопроект на імплементацію законодавства ЄС в цій сфері, то у системі виконання судових рішень цей як би шлях ще нам потрібно пройти.

Що стосується тих системних напрямків, над якими сьогодні працює наш проект і які також окреслені і погоджені з Європейською комісією, то вони включають в себе наступне. Як зазначали сьогодні колеги, безперечно, однією з основних проблем є відсутність систематизованих даних щодо рішень, які необхідно виконувати, заборгованості за цими рішеннями для того, щоб розуміти, яка ситуація складається в цій сфері і які суми, а також які зобов'язання необхідно виконувати.

Відсутність ефективного механізму виконання рішень зобов'язального характеру. Мій колега зараз детальніше зупиниться на цій проблемі, зокрема у прив'язці до державного сектору.

Проблематика добровільного виконання судових рішень. Відсутність адекватної відповідальності за невиконання судових рішень. Відсутність кримінальної відповідальності за виконання судових рішень. Ми знаємо, що ця норма присутня в нашому законодавстві, але по суті вона не є працюючою, оскільки зважаючи на малу кількість справ, яка існує на сьогодні, і та низька як би санкція, яка покладається за невиконання судових рішень.

Знову ж таки не реформована система, державна система виконання судових рішень. Проблеми з добросовістю. Ми проводили дослідження, соціологічні дослідження у сфері виконання судових рішень, і респонденти, яких ми опитували, це і користувачі (користувачі, це мається на увазі боржники і кредитори) зауважували, що 20 відсотків з

них стикалися з проявами корупції у державній виконавчій службі і 3 відсотки стикалися з проявами корупції з приватними виконавцями.

І також, звичайно, це незавершена цифровізація виконавчого провадження. Я не буду зупинятися на цьому пункті детальніше, оскільки пані Оксана і інші колеги детально вже проговорили цей напрямок. Але дійсно там досить великий масив роботи, навіть залишаючи поза увагою АСВП. Оскільки на сьогодні, коли мова йде про те, щоб віднайти активи, виконавцю доводиться велику кількість активів шукати саме в ручному режимі. Я не говорю про державний реєстр речових прав. Але коли мова йде наприклад про транспортні засоби, про спеціалізовані транспортні засоби, морські, сільгосптехніка, то ми знаємо, що ці реєстри, по великому рахунку, існують лише у вигляді таблиць Excel, в більшій своїй частині.

Що стосується взагалі емпіричних даних щодо ефективності системи виконання судових рішень в Україні і необхідних шляхів до вирішення цих проблем, то хочу також звернутися до дослідження, яке проводив Світовий банк. Ці результати досить свіжі, вони були оприлюднені саме ось у вересні 2023 року. Вони аналізують у своєму звіті судові виклики щодо фінансового сектору, і також одним з викликів є система виконання судових рішень в Україні. Серед основних проблемних моментів вони наводять дисбаланс між приватними і державними виконавцями, нерівномірний доступ до професії між державними і приватними виконавцями, не реформована знову ж таки Державна виконавча служба і низький відсоток виконання. Ми сьогодні вже чули ці цифри, вони ще раз підтверджуються Світовим банком, це не більше 2,5 відсотка рішень, які виконуються на рівні примусового виконання судових рішень.

Це той напрямок роботи, який стоїть перед нами, з яким ми сподіваємося працювати спільно з колегами, які присутні тут, і сподіваємося дійсно на прогрес у цій сфері.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякуємо. Дякуємо, пані Ірино.

Чи з'явився у нас на зв'язку попередній доповідач Бондарчук Андрій? Не бачу, немає. Тоді йдемо далі.

Олег Михайлюк. Щодо проблематики виконання рішень, де боржником є держава. Є?

МИХАЙЛЮК О. Так. Доброго дня, колеги! Як сказала Ірина Жаронкіна, проект ЄС Pravo-Justice у 2023 році працював над даною темою, це було одне із ключових

питань, якому була присвячена наша аналітична та дослідницька робота. Я був членом робочої групи, яка займалася проблемою, дослідження проблеми для виконання судових рішень органами державної влади. Ми працювали над аналітичним звітом, який був презентований у червні 2023 року, я був одним із членів даної робочої групи. І підводячи підсумки цього дослідження, яке ми проводили, я хотів би зупинитися на найбільш істотних наших спостереженнях, висновках і рекомендаціях. Я поділюся посиленням на звіт в чаті, з ним можна буде ознайомитися, але найголовніші висновки наступні.

Ми розуміємо, що за умови наявності у боржника майна, так чи інакше рішення монетарного характеру про стягнення грошових коштів в тій чи іншій мірі буде виконано. Звісно, можна говорити про ефективність, розумні строки виконання такого судового рішення, повноту і так далі. В принципі, механізм, який зараз наявний в державних і приватних виконавців, дозволяє виконати судові рішення щодо боржника з ліквідними активами. Звісно, боржники можуть перешкоджати виконанню судових рішень, зловживати своїми правами, це може бути предметом окремого аналізу і досліджень. Але, якщо говорити про виконання судових рішень зобов'язального характеру, на жаль, ані державні, ані приватні виконавці не мають дієвих інструментів для того, щоб забезпечити виконання такого судового рішення.

Як ми знаємо, у випадку, якщо боржник не виконує вимоги виконавця про виконання рішення, відповідно до якого він має вчинити ті чи інші дії, виконавець державний чи приватний накладає штраф на такого боржника. Розмір такого штрафу в Україні зараз складає від 100 до 300 неоподаткованих мінімумів доходів громадян, тобто найвищий поріг штрафу – це 5 тисяч 100 гривень. Ми розуміємо, що такий розмір штрафу він не виконує ні превентивної, ні компенсуючої функції, тому що сплата юридичної чи фізичної особи 5 тисяч гривень штрафу за невиконання судового рішення, яке може дійсно мати важливий життєвий інтерес для громадянина чи для бізнесу, явно не компенсує негативних наслідків.

У випадку, якщо накладення такого штрафу не призвело до успішного виконання, то таке рішення виконавець звертається до правоохоронних органів з поданням. Якщо подивитись на статистику притягнення до кримінальної відповідальності за невиконання судових рішень, вона є вкрай низькою. Наприклад, за даними 2021 року було близько 2 тисяч кримінальних проваджень за статтею 382 Кримінального кодексу, це за інформацією ...*(Не чути)*. З них лише близько в 200 справах було вручено підозру і передано обвинувальний акт до суду. Тобто ми розуміємо, що існуючі механізми не дозволяють забезпечити виконання рішень зобов'язального характеру. Це справедливо як і

для випадків, коли боржником є приватна установа, так і для випадків, коли боржником є орган державної влади, державного підприємства чи інший публічний суб'єкт.

Аналізуючи, працюючи над цією проблемою, ми намагались ідентифікувати найбільш проблемні сфери правовідносин і з'ясували ще одну проблему, про яку вже сьогодні говорили, на ній наголошували, це відсутність статистичної інформації. На жаль, говорячи про невиконання рішень зобов'язального характеру особливо представниками державного сектору, вкрай складно визначити точні цифри, яка кількість судових рішень не виконана, яка виконана частково і так далі, тому що відсутність статистичного обліку деталізованого в розрізі конкретних категорій боржників по зобов'язальним рішенням як на рівні Верховного Суду, Державної судової адміністрації, Державної виконавчої служби.

Відтак ми розуміємо про значний обсяг даної категорії судових рішень, але однак провести детальний, точний розрахунок наразі досить складно. І в рамках нашого дослідження для того, щоб систематизувати емпіричний матеріал, вручну аналізували велику кількість, там сотні судових рішень адміністративних судів щодо органів державної влади, місцевого самоврядування. І переконалися в тому, що дієвим інструментом, який може частково принаймні вирішити дану проблему, є судовий контроль, який зараз існує в адміністративному судочинстві, це 382 стаття Кодексу адміністративного судочинства. На відміну від санкцій, які передбачені в Кримінальному кодексі, в Законі "Про виконавче провадження", даною статтею передбачена відповідальність за ненадання звіту про виконання судового рішення в сумі від 20 до 40 прожиткових мінімумів. Тобто ми розуміємо, що штраф, який може накласти суд за невиконання судового рішення в рамках судового контролю, він в рази більший, ніж санкції статті Кримінального кодексу за невиконання судових рішень.

І аналізуючи сотні справ, в яких суди зобов'язували боржників надавати звіти про виконання судових рішень, ми переконались, що по значній кількості цих справ наставало реальне виконання. Зокрема, в полі зору нашої уваги були справи, які стосуються земельних правовідносин, різноманітних регуляторних питань, видачі дозволів, ліцензій, сертифікатів і так далі. Тобто в таких випадках накладення персонального штрафу на керівника державної установи, ми бачимо за даними реєстрів судових рішень, що так чи інакше через декілька ітерацій з наданням звіту про виконання судового рішення такий звіт надається.

Наразі в парламенті зареєстровано кілька законодавчих ініціатив, які передбачають запровадження аналогічної моделі судового контролю, яка є в адміністративному судочинстві, в господарському... для господарських і цивільних справ, відповідно до цих

законодавчих ініціатив ці механізми будуть застосовуватися не по всім абсолютно справам, а по деяким немайновим спорам, де так само у випадку, якщо фізична чи юридична особа зобов'язана вчинити певні дії, державний чи приватний виконавець не має дієвих інструментів примусу, суди матимуть право у випадку прийняття даних змін і доповнень до процесуальних кодексів суди матимуть можливість накладати штрафи, співмірні тим санкціям, які є зараз в КАСУ, і чисто емпіричним, практичним шляхом ми вважаємо, що ситуація може бути покращена. Тому що якщо говорити про сферу цивільного, господарського судочинства, там є також категорії спорів, де приймається значна кількість рішень зобов'язального характеру, це, наприклад, також спори в сфері земельних правовідносин, захисту інтелектуальної власності, антимонопольні спори, де державний чи приватний виконавець, окрім накладення штрафу як стимулу для боржника виконати таке судове рішення, інших дієвих інструментів не має.

Я хочу сказати, що дані законодавчі ініціативи щодо поширення моделі судового контролю на інші види судових проваджень, загалом відповідають існуючим тенденціям, які ми ідентифікували в інших країнах. Зокрема, відповідно для низки аналітичних звітів Світового банку, USAID в різних юрисдикціях, навіть там в країнах не тільки Європи, а і Латинської Америки, Близького Сходу є такі інструменти, як накладення штрафу за невиконання рішення, але штрафи саме судом і саме на, якщо мова іде про юридичну особу, підприємство, на керівника.

Тобто фактично дані законодавчі ініціативи, зокрема проект Закону 9462, він робить перший крок до запровадження в Україні такої моделі, яка відома у французькій правовій системі як астрент – штраф за невиконання судового рішення. Тільки відповідно до проекту Закону 9462 цей штраф буде мати разовий характер, а астрент, як ми знаємо, це постійний штраф, який нараховується за невиконання судового рішення.

Ми, проводячи це дослідження, переконалися в тому, що таке накладення таких штрафів, воно дійсно буде дієвим саме для рішень зобов'язального характеру, оскільки вони не передбачають якихось витрат зі сторони боржника. І, можливо, такі моделі із застосування штрафів, вони будуть неефективними для рішень про стягнення, оскільки якщо боржник не має коштів, то додатковий штраф це буде лише обтяження для боржника.

Крім того, варто відзначити, що найбільш складними випадками для виконання рішень зобов'язального характеру є ситуації, коли боржником є колегіальний орган, наприклад, орган місцевого самоврядування чи органи виконавчої влади, які здійснюють свою діяльність в колегіальній формі. Ми вважаємо, що в такому випадку для того, щоб створити стимули для виконання, доцільно передбачити можливість накладання штрафу

на кожного із членів такого колегіального органу у випадку, якщо той ухиляється від виконання своїх обов'язків і в межах своїх компетенцій не сприяє виконанню судового рішення.

Тому ми як проект вітаємо цю законодавчу ініціативу, будемо раді поділитися нашими напрацюваннями і звітами, які ми підготували в 2023 році. І сподіваємося, що штраф щонайменше буде виконувати не тільки компенсаторну функцію, а і функцію превенції, тому що боржник, розуміючи про те, що на нього може бути накладено від 20 до 40 прожиткових мінімумів, буде сприяти тому, щоб виконати рішення якомога швидше. І це буде додатковим стимулом для виховання культури добровільного виконання судових рішень.

Тому ми вважаємо, що саме завдяки от такому інструментарію можна вирішити системну проблему невиконання судових рішень зобов'язального характеру, яка для економіки є такою ж самою шкідливою, як і неможливість ефективного стягнення боргів, тому що у великій кількості випадків рішення зобов'язального характеру, яке ухвалено на користь приватної особи, воно так чи інакше може мати грошовий еквівалент, який конвертовано в грошову суму, і відповідно неможливість повноцінного виконання призводить до збитків для приватних суб'єктів.

Ще раз дякую за увагу. Я поділюся нашим звітом, який ми презентували в червні 2023 року. І будемо раді відповісти на додаткові питання, які є у учасників. Скажу, що представлені рекомендації – це лише частина нашого звіту, він містить більш глибокі напрацювання. Тому заохочуємо з ним ознайомитись, і будемо раді за ваш зворотний зв'язок.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую вам, пане Олег.

І я хочу запитати, чи повернувся до нас зв'язок, Бондарчук Андрій не закінчив свою доповідь.

БОНДАРЧУК А. Так, на зв'язку.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Будь ласка, тоді продовжуйте. І, колеги, буду вдячний за розуміння контролю таймінгу виступів подальших. Будь ласка.

БОНДАРЧУК А. Дякую.

Я ще раз перепрошую за проблеми зі зв'язком. Вони, як бачите, є не тільки в Міністерства юстиції, а й в приватного сектору.

Повертаючись до теми невиконання судових рішень, Рада бізнес-омбудсмена, розглядаючи скарги бізнесу на органи державної влади, безпосередньо зіштовхується постійно із цією проблемою. Ми підготували в 21-му році розгорнутий звіт, який стосується основних проблем, які ми змогли ідентифікувати з приводу невиконання судових рішень. Я також поділюся ним в чаті. Можливо, члени профільного комітету також знайдуть деякі з наших рекомендацій там корисними для майбутніх законодавчих ініціатив, деякі вони вже пов'язані з існуючими ініціативами.

І щоби зекономити час, я хотів би зосередитися виключно на декількох основних проблемах, які ми також спостерігали, ті, які масштабують проблему невиконання судових рішень. Перш за все це мораторії, про які вже говорили декілька учасників. До сказаного я хотів би додати те, що мораторії, вони не лише блокують роботу бізнесу, оскільки приватний сектор не має можливості отримати стягнення коштів з державних підприємств, які там більшість перекриті мораторіями, а також сприяють розвитку корупції навколо державних підприємств. Це можна проілюструвати на прикладі мораторію з приводу підприємств паливно-енергетичного комплексу. Закон дозволяє запроваджувати такі мораторії для тих підприємств, де держава навіть не має вирішального впливу, а частка становить лише 25 відсотків. Натомість ці підприємства роками продовжують роботу, вони залишаються збитковими, держава не отримує від них дивіденди, а бізнес не може отримувати стягнення своїх коштів за судовими рішеннями.

У той же час ці підприємства, продовжуючи роботу, вони можуть сплачувати кошти в добровільному порядку на користь певних там своїх постачальників, які мають певну зацікавленість. І таким чином навіть бізнес на ринкових умовах, він не може заходити в процедуру там торгів для таких підприємств паливно-енергетичного комплексу, тому що в разі несплати боргу за судовим рішенням приватний бізнес не матиме можливості стягнути рішення в примусовому порядку, тоді як рішення пов'язаної компанії дуже легко виконуються в добровільному порядку. Це проблема, і вона може бути усунута дуже просто шляхом скасування цих мораторіїв.

Друга причина – це розширення повноважень як державних, так і приватних виконавців, додання їм додаткових механізмів, в тому числі з приводу накладення штрафів. Як уже говорив попередній доповідач, існуючі штрафи, вони не співмірні із тими збитками, які завдаються невиконанням судових рішень.

Третє питання, третя проблематика – це ефективність, вірніше, неефективність відповідальності за невиконання судових рішень. Особливо хотів би зосередити увагу саме на статті 382 Кримінального кодексу – невиконання судового рішення. Як уже також казав попередній колега, ефективність цієї норми, вона складає близько... за даними

Офісу Генерального прокурора складає близько 3 відсотків з того обсягу справ, які розслідуються правоохоронними органами, доходять до суду, із них ще менше закінчуються вироками.

Якщо проаналізувати там хоча б першу сотню вироків, які є в реєстрі по статті 382, то можна побачити, що там будуть присутні вироки за несплату аліментів, невиконання заробітної плати і тому подібні побутові спори, однак там майже немає рішень про притягнення до відповідальності органів державної влади, чиновників, які роками не виконують судові рішення.

У цьому є, звичайно, проблема правозастосування, але є також і проблема самої диспозиції норми статті 382, оскільки там передбачена відповідальність саме за невиконання певного обов'язку, який покладено судом за судовим рішенням. В тих справах, де ми спілкувалися з правоохоронними органами, в тому числі з прокуратурою, які розслідують статтю 382, вони зводять свою, так би мовити, мотивацію з приводу того, чого ці справи не розслідуються, чому вироки, чому справи не передаються до суду, тим, що часто за судовим рішенням державний орган повинен вчинити ряд додаткових дій, які є необхідними для виконання судового рішення, наприклад, розробити якийсь порядок, прийняти процедуру видачі дозволу чи змінити процедуру. І коли ця, така проблематика постає в ході розслідування кримінального провадження, то слідчий просто констатує відсутність умислу, оскільки державний орган не може видати дозвіл, тому що не існує відповідного порядку, однак це патова ситуація неправильна, тому що той державний орган протягом року чи двох років не вживає жодних заходів для того, щоб прийняти такий порядок. Тому ця ситуація може бути виправлена шляхом внесення змін до статті 382 Кримінального кодексу і розширення її диспозиції не лише за невиконання прямого обов'язку з приводу виконання судового рішення, а і також невжиття заходів, які державний орган чи будь-який приватний відповідач повинен вчинити у зв'язку з набранням рішення законної сили.

І останній тезис, це з приводу, який ще, здається, не озвучувався учасниками, – це невиконання судових рішень на стадії досудового провадження. Тут ми спостерігаємо взагалі величезну проблему, оскільки якщо в стадії, так би мовити, цивільних чи адміністративних спорів є хоч якась процедура примусового виконання, державні виконавці, приватні виконавці, накладення штрафів на відповідача, то те, що стосується виконання рішень на стадії досудового розслідування, там особа взагалі позбавлена будь-яких механізмів виконання судового рішення. Ми часто це спостерігаємо з приводу ухвал, які стосуються повернення майна. І навіть на даний момент на розгляді в Раді бізнес-омбудсмена є кілька скарг, де правоохоронні органи не повертають роками кошти, які

були вилучені і по яким був скасований арешт. Така ситуація також є абсолютно неприйнятною.

І досить просте рішення нами пропонується для подолання цієї проблеми – це встановлення, внесення змін до КПК, які будуть передбачати, перше – це встановлення строку для того, коли слідчий чи орган досудового розслідування повинен виконати ухвалу суду. І друге – це знову ж таки внесення змін, які передбачають можливість накладення штрафу на орган чи посадову особу, яка не виконує судового рішення.

Я хотів би продемонструвати на простому прикладі також, як працюють, яку ефективність демонструє саме штраф по судовому контролю. У нас були скарги з приводу невиконання рішень зобов'язального характеру на органи Державної податкової служби, які знову ж таки півтора року не могли виконати рішення суду через відсутність процедур внутрішніх, які дозволяли це зробити. І тільки коли наш заявник звернувся до суду за судовим контролем, встановлення цього судового контролю, яке передбачає персональний штраф на керівника органу державної влади, дозволило державному органу віднайти ці механізми досить швидко, за один місяць, і виконати судові рішення, яке до того часу не виконувалося півтора року. Тобто хочу підтримати попередніх доповідачів в тому, що судовий контроль на сьогоднішній день демонструє найбільшу ефективність як стримування, так і превенції, з приводу подолання проблеми невиконання судового рішення.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую вам.

Зараз я хочу запросити до слова В'ячеслава Панасюка, також експерт Право-Justice, щодо актуальності законопроекту 5660. В'ячеслав, дійсно, багато працював саме над цим законопроектом. Це була спільна робота і неурядових організацій, і Мін'юсту, і нашого комітету, і приватних виконавців. Але, як я вже зазначав, це проблема, скажімо так, є комплексною, закон великий, системний. Тому, коли почалося повномасштабне вторгнення, ми не змогли його розглянути в залі засідань Верховної Ради. Але він є, і він є досить актуальним і на даний момент, можливо, з доопрацюванням тих реалій, в яких живе наше суспільство на сьогоднішній день.

В'ячеслав, будь ласка, вам слово. Ще раз, колеги, нагадую про час, контролюйте час виступу.

МАСЛОВ Д.В. Валерій Іванович, дозвольте втрутитись, буквально одна ремарка щодо останнього, те, що представник бізнес-омбудсмена виступав і піднімав проблематику невиконання рішень на стадії досудового розслідування.

На жаль, це не є предметом відання нашого комітету, як ви знаєте, ні Кримінальний кодекс, ні Кримінально-процесуальний кодекс, Кодекс про адміністративні правопорушення. Але певні механізми щодо виконання, в тому числі ухвал про повернення арешту майна і щодо реакції слідчих суддів, можливості накладення штрафу за невиконання процесуальних обов'язків, є така законодавча пропозиція, не повірите, номер законопроекту 5661 взагалі-то. От номер законопроекту про комплексне реформування системи виконавчого провадження - 5660, а оцей – 5661. Там дещо про це є, з урахуванням доопрацювання, я думаю, що всі ці ідеї там можуть бути реалізовані. Воно там є, воно там закладено, в принципі. Так що зверніть увагу, і я би радив теж попрацювати з відповідним профільним іншим Комітетом з питань правоохоронної діяльності.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Дійсно, суттєво тут, ви як ніхто чітко розумієте сферу компетенції комітетів. Продовжуємо далі. У нас В'ячеслав Панасюк. Будь ласка, В'ячеслав.

ПАНАСЮК В. Вітаю, колеги! Вітаю всіх присутніх! Я розпочну по актуальності законопроекту і вкядуся в п'ять хвилин. Не буду перебирати багато часу, скажу тільки про основні речі, які варто звертати при розгляді цього законопроекту.

На жаль, вже більше як 20 років пройшло як ЄСПЛ вперше звернув увагу на проблему невиконання рішень національних судів в Україні. В подальшому це вже було в 2004 році, коли у справі "Жовнер проти України" було констатовано порушення статті 6. Далі, ми знаємо, в 2009 це було рішення "Іванов проти України", яке було, мало статус пілотного, і вже як така родзинка – це як рішення "Бурмич та інші проти України", в якому Європейський суд вже чітко визначив, що першопричини системної проблеми невиконання рішень національних судів в Україні носять виключно фінансовий та політичних характер. І як ми знаємо, більше 12 тисяч скарг було знято з реєстру, тобто з розгляду, і передано до виконання під наглядом Комітету міністрів. Комітет міністрів в свою чергу постійно і періодично приймає рішення, резолюції, в яких також в черговий раз закликає звернути увагу на цю системну проблему.

Що ми маємо на сьогодні? На сьогодні по суті, що стосується законопроекту, головним нашим міжнародним таким орієнтиром виступає меморандум з ЄС, підписаний в 20-му році, вимоги якого по суті зводяться до двох основних – це розширення повноважень приватних виконавців та змінити підходи в регулюванні діяльності системи приватного виконання. Якщо брати на рівні державних органів, то Кабінет Міністрів також у 20-му році прийняв свою програму діяльності, в якій також визначив одним із пріоритетів – це розбудова ефективної системи виконання судових рішень, у тому числі завдяки розширенню повноважень приватних виконавців.

Другим пунктом він визначив як скасування необґрунтованих мораторіїв. Не дивлячись на те, що як би тема мораторіїв, вона одна з болючих таких, які піднімає Європейський Союз, але насправді якщо дивитися статистику, то щорічна вага заблокованих мораторіями грошових сум по відношенню до загальної суми боргу, вона не перевершує 5 відсотків. Тому неправильно буде зводити фокус-увагу до того, що якщо ми розблокуємо мораторії, то в нас покращиться виконання значно суттєво. Воно покращиться не суттєво, хоча, звісно, для кредиторів, які очікують свої гроші, для них, мабуть, найважливіше.

Далі, якщо в 21-му році Комітет Верховної Ради з питань правової політики проводив уже слухання, дав свої рекомендації, і також вони йдуть в руслі всього того вищезазначеного, що я вже повідомив: що треба рухатись у сторону переходу до повноцінної змішаної системи приватного примусового виконання, що полягає в першу чергу в зрівнянні повноважень приватних і державних виконавців.

Варто відмітити, що в комітеті два роки працювала робоча група, працювала вона доволі плідно, оскільки засідання проводились майже не щотижня. І протягом всього цього періоду вдалося як обговорити основні такі системні політичні кроки, так і низку питань інструментарного характеру, що стосується порядку вчинення окремих процесуальних дій. І на сьогодні можна сказати, що у комітеті зібрана велика маса пропозицій, в тому числі які були подані до другого читання. Вони також вже прокоментовані і робочою групою, тобто аналіз саме відбувся дуже системний й інформація достатньо вагома.

Що стосується 5660 на даному етапі, то, якщо коротко, то якщо коротко, то, в принципі, він відповідає тим політичним напрямкам і цілям, які були зазначені у меморандумі, так і в програмі діяльності Кабінету Міністрів, так і в рекомендації Комітету з питань правової політики. Тому на сьогодні, як на мене, єдиний стримуючий фактор щодо його повноцінного впровадження – це, звичайно, війна, з якою стикнулася Україна і в тих реаліях, в яких ми живемо.

Однак я б не зводив питання, не ставив би питання таким чином, що на війну можна списати все і чекати до її завершення, ніхто наразі не розуміє, коли це відбудеться, в якому стані ми будемо, але роботу над цим законопроектом, звичайно, потрібно проводити. Я навіть більше думаю, що його навіть можна доопрацьовувати і приймати. Але єдине, що треба мати гнучкий механізм набрання чинності. Він має бути однозначно прив'язаний до періоду вже післявоєнної відбудови України. Також в законопроекті варто переглянути положення, які стосуються мораторіїв, оскільки один із мораторіїв, який там зачіпається, він стосується воєнно-промислового комплексу. Це питання в цілому доволі специфічне і, як на мене, воно має розглядатися або спільно з Комітетом економічної політики, або взагалі більше під його проводом.

Також якщо подивитися за час війни, які вносилися зміни в законодавство щодо виконавчого впровадження, то в основному вони стосуються особливостей здійснення цього виконавчого впровадження під час війни. Тому, можливо, варто подумати над тим, щоб законопроект 5660 містив окремий розділ, а саме особливості здійснення виконавчого впровадження під час воєнного стану. Оскільки, як ми знаємо, з 2022 року, коли розпочалася війна, приватні виконавці були у вкрай невірних відносинах у порівнянні з державними виконавцями, оскільки вони втратили доступ до інструментів стягнення боргу і цей доступ відновлювався поступово, поетапно і дуже тривалий час.

Тому наразі, мабуть, від мене все. Я за те, що робота продовжувалася, щоб підтримувати актуальність положень законопроекту. Якщо буде на те воля законодавця, його можна і приймати. Однак єдине, що в прикінцевих передбачати механізм його набрання чинності, щоб це не зашкодило найбільш, скажемо так, чутливим верствам населення, які постраждали під час цієї війни.

Дякую за увагу.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую вам, В'ячеслав.

Я хочу запросити до слова Андрія Авторгова. Він у нас і заступник голови Асоціації приватних виконавців, і представляє Асоціацію правників, і член Ради Комітету АПУ, і досить займає таку активну позицію щодо реформування профільного законодавства, багато разом працювали і по законопроектах.

Вам слово. Будь ласка.

АВТОРГОВ А. Дякую, Валерій Іванович.

Я не буду стомлювати своєю доповіддю, тому що часу залишилось мало і дуже багато сказали мої колеги. Тому я дуже коротко відрефлексую на певні речі.

На моє глибоке переконання, непотрібно шукати якийсь свій, власний, нікому незрозумілий шлях, а потрібно переймати найкращі європейські практики у цій сфері. І зміни до законодавства про виконавче провадження, вони мають відповідати міжнародним стандартам і принципам у сфері промислового виконання. При всій повазі, повірте як практику, якщо поміняти CETAM на ProZorro, це не підвищить виконання судових рішень. Якщо насипати там приватним виконавцям рішень про стягнення аліментів там по авторозподілу або ще, також пропонував шановний народний депутат, це також не підвищить виконання судових рішень, тому що першопричини полягають в іншому. Якщо брати, наприклад, ті самі елементи, це доходи платників таких аліментів, вони знаходяться в тіні. Витягувати ці доходи з тіні це не є повноваження і завдання державного приватного виконавця. Це мають робити фіскальні органи. Державний або приватний виконавець, він вже має звертати на них стягнення. Тому потрібно звертатись до першопричин.

Я зацітував тут рішення Комітету міністрів Ради Європи від 19-21 вересня. Ну, там констатується, що, на жаль, що у нас згідно статистичних даних, наданих владою, рівень виконання судових рішень за час, за період воєнного стану близький до нуля. Можливо, це не в повній мірі відповідає дійсності, можливо, це мова йде про виконання рішень, де боржником є держава, але також сумні результати, на моє переконання, і демонструють і державні, і приватні виконавці після початку широкої повномасштабної агресії. Тут розповідали вже про ті проблеми, що приватних виконавців відключили від автоматизованої системи виконавчого провадження, деякі органи державної виконавчої служби опинились в зоні активних бойових дій або на тимчасово окупованих територіях, звичайно, було втрачено частину виконавчих матеріалів паперових, виконавчого провадження. Ми думаємо, можна припустити, що за 22-23 роки значно впав відсоток виконання рішень.

Крім того, що війна поставила перед інститутом примусового виконання нові виклики, при цьому залишилися невирішеними старі проблеми, які ми намагалися вирішити, зокрема 5660. Це і відсутність автоматизованого арешту коштів боржників у банківських установах, про це вже говорили мої колеги. На жаль, те, що ми маємо, це ніякий не автоматизований арешт, це електронний документообіг, все робиться фактично людьми. На одній стороні комп'ютера виконавець натискає там кнопку, формує платіжну інструкцію або там постанову про арешт, і виконується вона також у банківській установі людьми. Тобто це не є те, що є в інших країнах, на жаль.

Далі, це незахищеність рахунків, які використовуються для отримання заробітної плати, пенсій і стипендій. Це була проблема за мирного часу. Зараз до цієї проблеми

додалося ще і захист прав військовослужбовців, які служать і у них немає часу звертатися до суду, чи до державного, чи до приватного виконавця – зніміть арешт з так званого заробітного рахунку. А заробітні рахунки... у нас рахунків захищених держава до цього часу, на жаль, не створила.

І те, про що говорив Уповноважений з прав людини стосовно скарг на державних та приватних виконавців. Я був на заході, дякую, що запрошуєте, в Офісі Уповноваженого влітку, якщо не помиляюся, трішки знаю розріз цих скарг. Тобто на державних виконавців скаржаться переважно щодо невиконання рішення, на приватних виконавців скаржаться про те, що накладаються арешти на зарплатні, пенсійні, соціальні рахунки. Але ж ми знаємо, що таких рахунків у нас немає, і виконавець не може відрізнити їх, відкриваючи виконавче провадження і накладаючи арешт, від будь-якого іншого рахунку. Тому це є загальнодержавна проблема, яку потрібно також вирішувати.

Стосовно військовослужбовців. Знову ж таки відсутній у нас реєстр військовослужбовців. Я бачив законопроект Третякової стосовно заборони звернення стягнень. Але ж як при виконанні судового рішення приватний виконавець відрізнити військовослужбовця від іншого боржника? На превеликий жаль, ніяк.

Я повністю погоджуюся з тим, що говорив Мін'юст про мораторії на виконання судових рішень. На жаль, десь, можливо, зайвого ще додав законодавець під час військового стану, потім ці мораторії були дещо послаблені. На сьогоднішній день вже можна там звертати стягнення на заробітну плату. Частина із того, що пропонувалося, заветував Президент і це було дуже правильно.

Тобто на сьогоднішній день у нас залишилися старі проблеми. Це і зловживання правами у виконавчому провадженні, на жаль, немає ефективних методів протидії. Це і судовий контроль. Я не поділяю оптимізму стосовно того законопроекту про судовий контроль, вірніше, у нас три законопроекти на сьогоднішній день. Тобто потрібно, по-перше, докорінно міняти філософію судового рішення, потрібно відійти від отої догми, що судові рішення не може бути викладено альтернативно. Його потрібно викладати альтернативно, аби воно було виконано. Це стосується судових рішень зобов'язального характеру. Якщо воно буде викладено одразу, зобов'язати там відповідача повернути таку-то річ або майно, а в разі там відсутності, неможливості стягнути суму, це набагато покращить виконання такого судового рішення. Тобто можна вести мову про монетизацію, про певну гнучкість судового рішення, надати певний рівень автономії державним та приватним виконавцям в частині надання відстрочки, розстрочки, аби не завантажувати ресурс цими речами. Тобто комплексні ті підходи, які нам демонструє законопроект 5660.

І знову ж таки прогрес не стоїть на місці. На сьогоднішній день діяльність приватних виконавців у будь-якій країні, вона стає все складнішою і відповідальнішою. На сьогоднішній день у нас уже наші закордонні колеги задумуються над тим, як звертати стягнення на цифрові активи, на криптоактиви. Вже розроблено Міжнародний кодекс цифрового виконання, який каже про те, що як держави мабуть забезпечити доступ судовим виконавцям різних країн до криптоактивів. А ми, на жаль, поки що перебуваємо в тому стані, що бігаємо з паперами, тобто у нас ще до цифровізації дуже далеко.

Тому дуже хочу попросити не зупинятися, продовжувати роботу, яка зупинилася, на жаль, в зв'язку із військовою агресією, і рухатися далі, тому що, ну, з таким виконанням, оці проблеми виконавчого провадження, вони становлять серйозний тривалий структурний недолік, який де-факто підриває і авторитет судової гілки влади, і верховенства права, а також може мати наслідки для процесу європейської інтеграції. Тому ми маємо їх перемогти.

Дякую за увагу.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую. Дякую вам.

Зараз ми надамо слово представникам банківської сфери. Грищенко Денис Сергійович є? Є, бачу.

ГРИЩЕНКО Д.С. Так-так.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Це Комітет НАБУ з питань правового забезпечення діяльності банків та захисту прав кредиторів. Але не того НАБУ, а національної асоціації банків. Правильно?

ГРИЩЕНКО Д.С. Так-так, саме конструктивне НАБУ, яке опікується виконанням судових рішень.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Будь ласка, тоді вам слово. Слухаємо.

ГРИЩЕНКО Д.С. Доброго дня, Валерій Іванович. Доброго дня, колеги. Я передусім дякую вам, Валерій Іванович, і Денису Вячеславовичу за те, що організовуєте і проводите такі заходи, за те, що запрошуєте. Приємно бачити купу знайомих облич, конструктивні короткі пропозиції. Сподіваюся, що саме разом, дослухаючись один до одного, ми з вами зможемо подолати. Спробую вкластися в ліміт часу 5-7 хвилин.

Проблеми, з якими сьогодні стикаються всі стейкхолдери у сфері примусового і, власне, добровільного виконання судових рішень. Безумовно, турбують як старі, так і нові проблеми. Якщо говорити коротко, то передусім я зупинюся на трьох питаннях.

Перше. Це ті обмеження, які є на сьогодні. Вже сьогодні казали про мораторій, я не буду повторюватися багато. Але ті так звані воєнні мораторії, які були впроваджені у 22-му році у зв'язку з введенням в Україні воєнного стану, безумовно, на сьогоднішній день вони певним чином виправдані, але ми як банки гадаємо, що є підстави для їх певного перегляду і певного пом'якшення. Бо я не знаю на рахунок статистики 5 відсотків, але тим не менше в портфелях банків основна проблематика і основні NPL – це саме клієнти, які перебувають в зоні бойових дій або на окупованих територіях. Так-от перше питання – це мораторій на відкриття виконавчих проваджень і проведення виконавчих дій щодо боржників на окупованих територіях і територіях активних бойових дій.

Безумовно, правильний крок, ми його підтримуємо. Що, можливо, і треба переглянути на сьогодні. Бо такі позичальники, такі боржники банків, вони мають грошові кошти на рахунках, але через те, що маючи навіть на руках рішення і не маючи можливості відкрити виконавче провадження, банки не можуть працювати і погашати саме заборгованість за кредитами за рахунок доступних активів. Зрозуміло, що на окупованих територіях жодних виконавчих дій проводити і неможливо, і не можна, але працювати з тими активами, які є на підконтрольних територіях, на мирних територіях, безумовно, треба. І залишення цього мораторію сьогодні в такому форматі, воно починає завдавати збитків кредиторам і економіці.

Другий мораторій – це мораторій щодо звернення стягнення на іпотеку за споживчими кредитами. Він був введений в перші дні війни. Безумовно, правильний крок, щоб забезпечити соціальну стабільність. Але вже давно є пропозиції щодо того, що певним чином треба сегрегувати ці критерії не просто на всю споживчу іпотеку, а, наприклад, так само, як це було по валютному мораторію, коли там була площа 60, 120 метрів, щоб саме залишалось соціальне житло, а не предмети розкоші у боржників. І з такою іпотекою треба працювати. Чим далі законодавець відкладає це питання, тим проблема накопичується.

Третій мораторій – це мораторій, по суті, він введений Постановою Кабміну №187 від 3 березня, щодо заборони звернення стягнення на активи юридичних і фізичних осіб, які є або резидентами РФ, або які мають у своєму складі кінцевих бенефіціарних власників. Мораторій правильний, на часі і має залишатися, але з одним уточненням. Банки як кредитори, інші небанківські фінансові установи, які кредитували економіку і бізнес під іпотеку і під заставу майна, оскільки вони мають згідно і Конституції, і згідно

Закону "Про іпотеку" першочергове право - право пріоритету, яке залишається, то гадаю, що вже настав час розблокувати цю заборону саме в частині застави її іпотеки, щоб можна було з такими активами саме працювати. Бо вони стоять, вони не працюють подекуди, вони втрачають свою вартість, і, по суті, є певні законопроекти в цьому напрямку, але вони, на жаль, не рухаються.

Другий блок питань – це питання пов'язані саме з тим, що наразі ми дуже й дуже багато працюємо, сьогодні зазначали про законопроект 5660, в роботі 9363, чекаємо дуже на його прийняття. Незалежна асоціація банків надала свої пропозиції.

Залишається чимало таких, знаєте, дрібних питань, які не дозволяють саме систему примусового виконання поліпшити. Що серед цього, власне, лежить? Перше, що вже і Європейська бізнес-асоціація піднімала, і реальний сектор економіки, і так само банки, що подекуди в певній частині, коли банки і бізнес виступає боржниками, там за позовами про стягнення заробітної плати і за позовами там про стягнення депозитів і такими іншими, банки не можуть виконати і інші суб'єкти добровільно ці рішення через те, що відсутні реквізити банківського рахунку стягувача і так далі.

Власне, що пропонується запровадити на кшталт певної можливості виконати рішення судове без внесення даних про боржника, якщо там заборгованість не перевищує певну суму, до єдиного реєстру боржників. Це перший момент. Другий момент. З певною економією на виконавчому зборі або на винагороді приватного виконавця, даби надати додатковий стимул. І третій момент, що банки так само подекуди виступають боржниками, але часто банки просто сидять в реєстрі боржників місяці поспіль. І це заважає дати ту ж саму заставу Національному банку по кредитах рефінансування під забезпечення готівкою. А питання доволі просте, коли там судове рішення оскаржується до касаційних судів, коли є спір. Відповідним чином пропозиція така, якщо ви подивитесь статистику, то з банків жодним чином ніколи майно не виставляють на СЕТАМ, майно банків по боргах банків на продаж, ті банки, де немає тимчасової адміністрації. Банки мають достатню ліквідність і рішення виконують. Пропозиція яка, що банки так само, як і пропонується органи державної влади і органи місцевого самоврядування як певні публічні компанії, які є соціально... економічно значущими для держави, вони не мають включатися до єдиного реєстру боржників. Тут має бути виключення, і ризиків це для кредиторів не створюватиме.

Щодо моментів, які також підлягають вирішенню, це те, що наразі держава вчинила і довела до свого логічного розв'язання крок із впровадженням електронного суду, банківська система його дуже вітає. Подекуди залишаються відкритими питання, які не дозволяють нормально функціонувати саме примусовому виконанню, бо виконавчі

документи, наразі певна частина видається в електронному виді, але в електронних кабінетах відсутній функціонал щодо... й досі відсутній. Ще у серпні було задекларовано, що він буде запускатися, він буде, але станом на сьогодні він не працює. Тобто електронні виконавчі документи, які наразі ми не можемо подати на примусове виконання, там певна комунікація з приватними виконавцями ведеться чи можна направити по електронній пошті підписані КЕП суддів документи. Але це не має бути tailor made, має бути системне рішення і треба з цим питанням квапитися і його вирішувати.

Також серед питань системних, які підлягають вирішенню, це те, що подекуди, власне, у банків виникає купа операційних питань, пов'язаних саме з арештованими рахунками. Наприклад, всі тут присутні є клієнтами банків і, власне, користуються електронними платіжними засобами, картами розраховуються в торговельних мережах, на заправках. Да, і саме Visa, MasterCard і це як працює? Тобто ви розраховуєтесь, банк за рахунок власних коштів проводить розрахунки, а протягом двох-трьох днів через певний процесинг кошти можуть списуватися з рахунку, особливо коли ви перебуваєте за кордоном. Відповідним чином оцей проміжок часу між ініціюванням операцій і між її завершенням приходять арешт приватного виконавця чи державного виконавця. Відповідним чином кошти не можуть бути банком списані в погашення зобов'язань клієнта перед банком і відповідно в цій частині потребує внесення змін.

Так само залишається проблема, коли з банків стягують депозити, коли з банків стягують певні суми. І ця проблема вона характерна не тільки для банків, а для всього реального сектору економіки, коли, переважно державні виконавці, якщо в рішенні суду записано 100 тисяч гривень, він стягує 100 тисяч гривень. А ці суми є об'єктом оподаткування і відповідним чином банк, будь-який завод, підприємство, компанія має утримати ПДФО та військовий збір, і відповідно тут виникають суперечки, тобто банк оплачує менше, виконавче провадження не закривається. Відповідним чином ми йдемо до судів, витрачаємо державний кошти, ресурси, в тому числі бізнесові на те, щоб, в принципі, доводити очевидні речі. Потрібна координація, за потреби внесення змін до чинного законодавства, щоб, знаєте, такі технічні, прості, очевидні питання вирішити і не повертатися, і працювати дійсно над поліпшенням ефективності стягнення.

Відповідним чином Незалежна асоціація банків завжди відкрита для діалогу з усіма учасниками ринку. Ми активно включаємося і будемо далі активно включатися. І дякуємо Комітету з питань правової політики за конструктивну взаємодію. Дякуємо проєкту "Право-Justice" і Міністерству юстиції за те, що потроху за нашими оцінками справа рухається. Але нам з вами треба пришвидшуватися.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, пане Денисе.

Також я хотів би надати слово представнику банківської сфери, а саме: представнику Нацбанку, начальнику управління Юридичного департаменту Нацбанку Григорчуку Віктору. Є у нас на зв'язку, бо я не бачу?

ГРИГОРЧУК В. Доброго дня!

ГОЛОВУЮЧИЙ. Будь ласка, пане Вікторе, вам слово.

ГРИГОРЧУК В. Дякую, Валерію Івановичу. Дякую, Денисе Вячеславовичу. Актуальна тема і дякую вам за організацію цього заходу.

Багато сьогодні було сказано з приводу примусового виконання судових рішень. І в мене лише кілька таких сухих цифр, на які хочеться звернути увагу саме в призмі діяльності органів державної влади і регуляторної політики. Як ми всі знаємо, що Національний банк є регулятором в сфері банківської діяльності, небанківських фінансових установ і застосовує заходи впливу у разі порушення до банків і небанківських фінансових установ. Тож маємо уже велике напрацювання з цього приводу. І в результаті законодавчих змін після 2020 року так званий (*нерозбірливо*) було проведено.

Тож станом на сьогодні у нас є більше 400 виконавчих проваджень, які супроводжує Державна виконавча служба. Але чому я загострюю увагу саме на цьому, саме як з погляду державного органу, через те що Національний банк, виконуючи свою регуляторну функцію, регулює цей ринок, і після застосування заходів впливу, накладення штрафу певного на того чи іншого об'єкту нагляду такі суми направляються до державного бюджету України за відповідним призначенням, за відповідним кодом.

Ці 400 виконавчих проваджень, вони складають загальну суму майже 180 мільйонів гривень на сьогоднішній день. Але стягнуто, ми беремо там 2021-2023 роки, але стягнуто із цих 180 мільйонів гривень лише 21. Натомість 155 мільйонів гривень досі не стягнуто. І ще один момент, теж суха цифра, із цих 400 проваджень Національним банком надіслано скарг на протиправну бездіяльність державних виконавців 297, тобто 400 виконавчих проваджень, скарг – 300 саме щодо протиправної бездіяльності державних виконавців.

Про що це говорить? Це говорить саме про неефективність примусового виконання рішень. І хотілося б, щоби Міністерство юстиції і Державна виконавча служба, і в нас сьогодні був теж і Андрій Гайченко, почули про регулятора, про його проблеми щодо

виконання рішень Національного банку і занурилися в цю проблематику. Оскільки наш державний бюджет потребує, як ніколи, надходжень, і було би добре, якби в цьому напрямку попрацювали плідно.

Крім того, сьогодні виступав Олег Михайлюк, він згадував законопроект 9462. На наш погляд, це дійсно законопроект, який потребує уваги, оскільки саме на сьогодні досить, скажемо так, однобоко, є такий собі перекося в більшому захисті прав стягувачів, які є юридичними і фізичними особами, натомість менше прав у державних органах. Це, зокрема, можна побачити в Кодексі адміністративного судочинства, коли судовий контроль здійснюється за виконанням судового рішення органом владних повноважень, проте нічого немає дзеркального для захисту прав органу державної влади, органу владних повноважень, коли він є стягувачем.

Як, наприклад, у випадку з Національним банком, штрафи 1 тисяча 700 гривень, 17 тисяч гривень і так далі, які складають оцей пул такої суми, як я сьогодні назвав. Вони на сьогоднішній день є невиконаними, нестягнутими. І хотілося б, щоби дзеркальне відображення прав відносно органів владних повноважень відбулося і, наприклад, в цьому ж законопроекті 9462.

От що я хотів озвучити, це якраз досить непоганий альтернативний наш погляд буде, шлях виконання рішень Національного банку або судових рішень, де є стягувачем Національний банк або орган владних повноважень, за допомогою такого дієвого способу, як судовий контроль за виконанням судових рішень.

Це все, на що хотів звернути увагу. Дякую вам.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую вам, пане Віктор.

І я хотів би також надати слово, у нас останній доповідач, хто заявляв, що він буде доповідати, це представник Національної асоціації адвокатів України, голова Комітету з питань примусового виконання рішень, саме щодо захисту прав стягувачів та боржників про реформування виконавчого провадження Олександр Черних. Є у нас?

ЧЕРНИХ О.С. Так, Валерій Іванович, доброго дня.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Будь ласка, пане Олександрє. Доброго дня.

ЧЕРНИХ О.С. Я вибачаюсь, я у відрядженні.

Колеги, на закінчення нашої зустрічі, хочу дуже коротко довести думку адвокатської спільноти саме з того, що, по-перше, у нас в незалежності від осіб, які

очолюють ті чи інші напрямки, система має працювати. Тому я хочу з того, що я почув, нагадати Міністерству юстиції, що воно у нас все ж таки міністерство справедливості, а не міністерство формалізму. І є дуже велике питання в тому, що, наприклад, якщо у нас в галузі банкрутства є повне порозуміння, відбувається реформування, то в галузі виконавчого провадження у нас іде лише латання певних дірок, використання степлерів, скотчів, але немає саме дієвої реформи, про яку сьогодні казали шановні народні депутати.

І відносно цього я хочу подякувати, що саме ваш комітет регулярно надсилає до Національної асоціації адвокатів законопроекти для аналізу, ми приймаємо в цьому участь. Тому що система має не спиратися на певні особистості, система має працювати... система має бути системною. І саме баланс справ стягувачів і боржників – це про те, що казав Денис Грищенко з Незалежної асоціації банків, воно напряду впливає у нас на стан економіки і на виконання Україною плану з європейської інтеграції.

Тому прошу народних депутатів прислуховуватися саме до думки професіональної спільноти, як Асоціація приватних виконавців, так і до третього сектору, до наших європейських партнерів, які наводять цифрами те, що саме рецепція міжнародного європейського досвіду є адекватною, про те, що нам необхідно не вигадувати велосипед, а просто брати найкращі світові практики і просто їх реалізовувати.

Дякую за увагу. Надіюсь, що не зайняв дуже багато часу.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую вам. Дякую за участь, дякую за інформацію.

Шановні колеги, я би запропонував такий режим роботи. У нас є до 14:00 небагато часу, якщо в кого є запитання до доповідачів, які сьогодні виступали на слуханнях, тоді давайте піднімайте руку, я буду надавати слово, до кого питання. І буквально 10, максимум 12 хвилин присвятимо запитанням.

Є запитання у Андрія Авторгова. Будь ласка, Андрій, вам слово.

АВТОРГОВ А. У мене запитання до представника Національного банку України. Ми знаємо ситуацію, що на сьогоднішній день неможливо виконати судові рішення, яке виражене в іноземній валюті. Тобто є постанова Великої Палати Верховного Суду, вона говорить про те, що якщо в рішенні зазначена іноземна валюта, має бути стягнена іноземна валюта. Оскільки в перший день повномасштабної агресії Нацбанком було прийнято відповідну постанову про роботу НБУ в період воєнного стану, неможливо наразі виконавцю, можливо, ще можливо стягнути іноземну валюту, а перерахувати стягувачу як резиденту, так і нерезиденту неможливо. Чи будуть зняті ці обмеження?

І друге питання. Я в чаті зачитував норму Закону України "Про виконавче провадження", рішення НБУ можуть виконувати також приватні виконавці. Тому, користуючись нагодою, я прошу вас звертатись і до приватних виконавців в тому числі за виконанням.

Дякую.

ГРИГОРЧУК В. Я занотував ваше запитання. З цього приводу, відносно першого, я хотів би сказати, про те, що ...*(Не чути)* обговорювати з моїми колегами і з іншими структурними підрозділами в тому числі. Скоріше за все є якісь обов'язкові моменти, які Національний банк враховує під час здійснення регулювання. І в даному випадку, я так розумію, це обмеження, воно не просто так виникло. І я однозначно обговорю це питання, і в результаті, я думаю, що ми вийдемо ...*(Не чути)* комунікацію з приводу роз'яснення.

Відносно вашої пропозиції щодо звернення Національного банку до приватних виконавців. Так, дійсно, є в 5 статті норма відповідна і вона в 2021 році з'явилася. Так, ми будемо її використовувати, знову ж таки, з огляду на сьогоднішню статистику, яку я озвучив.

Ну, і так само було би непогано відносно судових рішень, які там, де стягнувачем є Національний банк України, було би непогано запровадити теж таку форму взаємодії з приватними виконавцями, знову ж таки, з огляду на ту статистику, яку я сьогодні озвучив.

Дякую вам.

АВТОРГОВ А. Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Є запитання у пані Оксани. Будь ласка.

РУСЕЦЬКА О. Дякую.

Я хотіла невеличке доповнення стосовно того, що ми сьогодні говорили. Олексій Мовчан розповідав про реалізацію і проблеми з реалізацією арештованого майна, в тому числі земельних ділянок, на сьогодні виконавці та потенційні покупці стикаються з проблемою, яка в нас є в недосконалої процедур саме реалізації земельних ділянок, а також результатів оформлення таких аукціонів.

І я хочу дуже звернути увагу шановних народних депутатів і всіх присутніх на те, що, починаючи з 1 січня 2024 року, у нас там трошки змінюється законодавство і розширюється коло осіб, яке зможе купувати земельні ділянки, да, відповідно, на мою

думку, збільшиться кількість аукціонів земельних ділянок і кількість успішних аукціонів, які будуть реалізовані. Тож нам потрібна термінова просто гармонізація законодавства виконавчого провадження, Земельного кодексу, а також у сфері державної реєстрації. Тому що на сьогоднішній день є дуже великі непорозуміння між виконавцями, нотаріусами, реєстраторами, те саме стосується оренди земельних ділянок, реалізацію, вірніше, права оренди земельних ділянок, яка була... нещодавно були внесені відповідні зміни до Земельного кодексу, але там також є проблеми саме з співвідношенням до Закону України "Про виконавче провадження" в тому числі. І, на мою думку, це дуже важливо, тому що ми стикнемося невдовзі з дуже великою кількістю оскаржених або аукціонів, з технічною частиною їх проведення по порядку, який на сьогоднішній день існує; або зі скасуванням державної реєстрації права власності добросовісних набувачів.

І друге питання в мене також було саме те, яке задав уже Андрій Миколайович, стосовно купівлі валюти. І також хотіла звернути увагу на те, про що говорив Денис Грищенко, що необхідно на сьогоднішній день вже вносити зміни в мораторії, які були запроваджені на період військового стану, і хоча б виключати з постанови НБУ, там, де в частині заборони звернення стягнення на активи боржників, які в нас є громадянами РФ, або які є бенефіціарами, чи засновниками в юридичних особах, хоча б в частині виконавчого провадження.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, пані Оксана.

У кого ще є якісь запитання? Якщо запитань немає, шановні колеги...

ГРИЩЕНКО Д.С. Пане Валерію, якщо дозволите, коротку репліку. Денис Грищенко, Незалежна асоціація банків.

Питання, які сьогодні порушували і звучали, ну, зокрема, наша асоціація, вони не нові до вирішення. Є напрацювання, є готові по суті редакції пропозиції, які можуть бути певною базою для обговорення стейкхолдерами, певною базою для компромісу і пошуку оптимальних для всіх сторін рішень. Певна частина доводилася і до Мін'юсту, і до Національного банку, і до Комітету Верховної Ради з питань правової політики. Тому сподіваємося, що конверсією нашої сьогоднішньої зустрічі буде хоча б певне зрушення, певний початок, щоб ми почали працювати і напрацьовувати, щиро в це віримо, для перемоги.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую вам.

Також я хочу, шановні колеги, подякувати всім учасникам за активну позицію щодо обговорення порушеної сьогодні тематики. Звертаю увагу, що за результатами цих слухань комітетом будуть ухвалені відповідні рекомендації, і бажаю всім перемоги і мирного неба.

Я хочу надати слово для закриття, таке підсумкове слово голові Комітету з питань правової політики Маслову Денису Вячеславовичу.

МАСЛОВ Д.В. Дякую, Валерій Іванович, вам особисто за організацію цього заходу – комітетських слухань.

Надзвичайно важлива гостра тематика у нас сьогодні піднята. Дякую всім учасникам, хто приймав участь у цих комітетських слуханнях. Я думаю, що ви розумієте, що ця тематика буде у фокусі уваги комітету, і вона є і буде тим більше в наступному році.

У нас є відеозапис, як ви бачили, всіх попереджали, що вівся відеозапис цих комітетських слухань. Відповідно це буде використано при опрацюванні і підготовці рекомендацій комітету за наслідками. Також збережений і чат, який є, так само, тому що я слідкував за чатом, я бачив там багато і коментарів дуже слухних, і реакцій. Так що повірте, вони теж збережені.

Тепер, колеги, дивіться, що б я хотів сказати наостанок, от я сидів і тут купу всього ще записував, кожного виступаючого, теми і все інше. Дійсно багато хто тут представлені, в нас долучені до роботи чи в робочій групі, яку Валерій Іванович Божик очолює по 5660 законопроекту, і по інших законопроектах долучалися. Окрема подяка і Незалежній асоціації банків України, і Національному банку України, разом з ними пропрацьовували питання, коли дещо змінювали, підходи, так би мовити, на обмеження стягнення.

От я побачив певні і зауваження щодо роботи електронного в нас кабінету в частині видачі виконавчих документів. Колеги, що б я вам хотів сказати всім? Дивіться, у нас на опрацюванні в комітеті знаходиться десь близько майже тисячі, мені здається, законопроектів, по яких комітет не є головним. У нас є предмет відання нашого комітету. Не завжди проблематика може бути вирішена лише в межах нашого комітету.

Оце дві такі важливі позиції. Чому я говорю про велику кількість, там, де неосновні ми, не є ми головним комітетом. Тому що в цьому масиві законопроектів виділити ті, які є важливими, опрацювати їх, надзвичайно складна робота. І тут потрібна активність стейкхолдерів, власне, заінтересантів, хто хоче вирішити ту чи іншу проблему.

Я можу сказати, що в нас Комітет з питань правової політики і члени комітету є досить відкритими для взаємодії і співпраці. Тому, якщо ви ті люди, які бачать проблему на своєму рівні, і дуже добре, коли ви ще пропонуєте рішення цієї проблеми, а не просто її озвучуєте, то, повірте, це йде лише на користь тому, щоб відповідні законопроекти: а) напрацьовувалися і б) проводились через парламент.

Тому я б закликав кожного з вас, хто тут озвучував проблеми, дуже тісно співпрацювати з комітетом і приходити не просто з проблематикою, а з готовими рішеннями вже, з варіантами. Це не значить, що вони будуть там кінцевими, але принаймні ви допоможете опрацювати нам їх. На базі комітету, я думаю, що і колеги мене підтримають, ми готові бути площадкою, де напрацьовуються такі рішення, залучаються і органи державної влади, там, Міністерство юстиції, хто завгодно, для того, щоб оперативно намагатися вирішити ту чи іншу проблематику. Якщо це не предмет відання нашого комітету, бо от ви піднімали, останній виступаючий, щодо земельних торгів, там частина не є предметом відання нашого комітету. Чи піднімались мораторій, який Кабінет Міністрів... Ми не можемо за Кабінет Міністрів вирішувати певні справи, але бути тією площадкою і спонукати в межах наших депутатських повноважень, ми точно це можемо робити.

Тому, підсумовуючи, дякую за проведений цей захід. Будуть наші рекомендації. Це займе, звичайно, певний час на опрацювання їх, і, колеги, долучайтесь. Валерій Іванович Божик у нас і комітет Ігоря Павловича Фріса – це основні ті, хто займаються питанням виконання рішень судів, звертайтеся до них і так само до мене, ми будемо з вами співпрацювати. Але бажано, із запропонованими вже рішеннями і з вордінгом. Бо ви знаєте, що ми любимо працювати з вордінгом якимось, а не з довгими, довгими, там багатомісячними обговореннями.

Все. Тоді всім дякую. Всім бажаю безпеки і якнайшвидшої перемоги всій нашій країні. До побачення.